

Richtlijnen MER Westelijke Langstraat

Auteur

ing. W.A.J.M. Michels

Datum

22 juni 2009

Voorwoord

De Westelijke Langstraat is één van de laatste min of meer nog gave historische cultuurland-schappen van de Brabantse Naad. De Brabantse Naad bestaat uit de overgang van het zandlandschap naar het rivier- en kleilandschap en kenmerkt zich onder andere door het voorkomen van kwel van diverse ouderdom en bijzondere samenstelling van dit water. Door de unieke kwelsituatie is er een uitermate geschikt habitat voor bijzondere flora en fauna. Om deze reden is het gebied via verschillende natuurbeleidstrajecten in beeld gekomen om te worden beschermd en om te worden ontwikkeld: de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natte natuurparel en Natura2000.

De Provincie Noord-Brabant en het Waterschap Brabantse Delta willen de natuurwaarden van het gebied de Westelijke Langstraat versterken. De maatregelen die hiervoor nodig zijn worden in verschillende plannen en besluiten vastgelegd:

- vanwege de functiewijziging van agrarisch naar natuurgebied wordt een Inrichtingsplan (vast te stellen als Algemeen Bestuursbesluit door de provincie Noord-Brabant krachtens de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG) of een (provinciaal) inpassingsplan opgesteld.
- mogelijk een ontgrondingsvergunning, vanwege het verwijderen van bovengrond (af te geven door provincie Noord-Brabant);
- een Beheerplan, vanwege de status als Natura 2000-gebied (vast te stellen door de provincie Noord-Brabant).

Voor de besluitvorming hierover wordt een procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Het milieueffectrapport (MER) zal voor deze besluiten voor zover van toepassing zowel als plan-MER als besluit-MER gelden.

Initiatiefnemers in deze procedure zijn het Waterschap Brabantse Delta en de Provincie Noord-Brabant. Het Waterschap Brabantse Delta treedt hierbij op als projectleider. Voor een inpassingsplan, een mogelijke ontgrondingsvergunning, een WILG-inrichtingsplan en een Natura2000 beheerplan is de Provincie Noord-Brabant het bevoegd gezag. Indien er geen inpassingsplan of WILG-inrichtingsplan gemaakt wordt, maar de gemeente Waalwijk het bestemmingsplan aanpast, is de gemeente Waalwijk hiervoor het bevoegd gezag. In deze laatste situatie zijn de Provincie Noord-Brabant én de gemeente Waalwijk beide bevoegd gezag voor de m.e.r.-procedure. Vooralsnog treedt de Provincie Noord-Brabant op als bevoegd gezag betreffende de m.e.r.-procedure.

Bij brief van 12 maart 2009 is de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER. De m.e.r.-procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in het Brabants Dagblad op 11 maart 2009. De Commissie voor de m.e.r. en andere adviseurs zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de Richtlijnen voor het MER. Op 6 april 2009 heeft er in Sprang Capelle een openbare informatie- en inspraakavond plaatsgevonden. Het verslag van deze avond is als bijlage bij deze richtlijnen opgenomen. De Commissie voor de m.e.r. heeft op

20 mei 2009 haar advies voor de richtlijnen uitgebracht. Deze richtlijnen zijn gebaseerd op het advies van de Commissie voor de m.e.r.. Tevens is de inspraaknota bij deze richtlijnen gevoegd. Daarin is aangegeven hoe in de richtlijnen met de binnengekomen adviezen en opmerkingen rekening is gehouden.

Inhoud

1	Hoofdpunten voor het MER	7
2	Achtergrond en besluitvorming	8
2.1	Achtergrond en doelstelling en beleidskader	8
2.2	Te nemen besluiten	9
3	Voorgenomen activiteit en alternatieven	10
3.1	Algemeen	10
3.2	Alternatieven	10
3.3	Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief	12
3.4	Referentie	12
4	Bestaande milieusituatie en milieugevolgen	13
4.1	Algemeen	13
4.2	Bodem en water	13
4.3	Natuur	15
4.4	Landschap en cultuurhistorie	18
4.5	Verkeer en verkeersgerelateerde effecten	18
5	Overige aspecten	20
5.1	Leemten in milieu-informatie	20
5.2	Evaluatieprogramma	20
5.3	Vorm en presentatie	20
5.4	Samenvatting van het MER	20
	Inspraaknota	22
	Verslag informatie- en inspraakbijeenkomst	40

Richtlijnen MER Westelijke Langstraat

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant hebben:

- gelet op de Wet Milieubeheer (hoofdstuk 7);
- gelet op de Startnotitie Westelijke Langstraat d.d. 13 januari 2009;
- gelet op de binnengekomen inspraakreacties op de Startnotitie Westelijke Langstraat;
- gelet op het verslag van de informatie- en inspraakavond gehouden op 6 april 2009;
- gelet op het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage d.d. 20 mei 2009;
- gelet op de nota van inspraak;

op 22 juni 2009, in aanvulling op de Startnotitie, de navolgende Richtlijnen voor het MER Westelijke Langstraat vastgesteld:

1 Hoofdpunten voor het MER

De volgende punten worden beschouwd als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als de volgende informatie ontbreekt:

- Duidelijke probleem- en doelstellingen die gerelateerd zijn aan de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied;
- Een geohydrologische systeemvisie van het plangebied op basis waarvan het doelbereik van de verschillende alternatieven kan worden beoordeeld;
- Een onderbouwing / motivatie van de te onderzoeken maatregelen;
- Een beschrijving van de alternatieven, bestaande uit verschillende combinaties van maatregelen, doelstellingen en effecten en een toetsing van de alternatieven op doelbereik en effecten op de korte en lange termijn;
- Een duidelijke samenvatting.

In de volgende hoofdstukken wordt meer in detail weergegeven welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Richtlijnen bouwen voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in deze Richtlijnen niet wordt ingegaan op de punten die in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2 Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond en doelstelling en beleidskader

In de startnotitie wordt omschreven wat de achtergrond is voor het voornemen en vanuit welk beleid maatregelen moeten worden genomen. Hierbij is het onderscheid tussen doelen en maatregelen niet altijd expliciet. Ook kunnen bepaalde maatregelen om een doel te bereiken ten koste gaan van andere doelen/belangen. Zo kan afgraven (maatregel ten behoeve van natuurdoel) negatieve gevolgen hebben voor archeologische waarden (effect) en kan herstel van de kwelsituatie (natuurdoel) leiden tot natschade in de omliggende woon- en landbouwgebieden (effect).

Daarom is het belangrijk een onderscheid te maken in hoofd- en neven doelstellingen enerzijds, en maatregelen/middelen om deze doelen te bereiken anderzijds. Omdat het MER mede dient voor besluitvorming over het Natura 2000-beheerplan, veronderstellen wij dat de hoofddoelstelling realisatie van in ieder geval de instandhoudingdoelstellingen voor Natura 2000 is. Doelstellingen op het vlak van cultuurhistorie en/of landschap worden dan ondergeschikt. Voor zover de natuurdoelstellingen voor de Natte Natuurparel verder gaan dan de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 moet uit het MER blijken welke maatregelen ten behoeve van Natura 2000 zijn en welke ten behoeve van de extra ambities voor de natte Natuurparel.

De m.e.r.-procedure kan in dit project een meerwaarde hebben door de bandbreedte aan doelbereik van mogelijke maatregelen te verkennen (alternatieven), en de effectiviteit van maatregelen te toetsen aan de gestelde doelen. Op deze manier wordt op grond van objectieve informatie inzichtelijk welke keuzes gemaakt kunnen en moeten worden.

Formuleer in het MER duidelijk de hoofd- en neven doelstelling(en). Daarbij dient voorkomen te worden dat de doelen te veel als een keurslijf gaan knellen door de bandbreedte in de doelstellingen te verkennen. Het is wenselijk de doelen zo te beschrijven dat ze in twee stadia in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij het rangschikken van alternatieven op doelbereik;

Geef hierbij aan in hoeverre de doelen aan een tijdslimiet zijn gebonden. Dit kan bepalend zijn voor de toetsing op doelbereik van maatregelen¹.

¹ Wanneer bijvoorbeeld de natuurdoelstellingen binnen een bepaalde tijdslimiet behaald moeten worden zijn hiervoor meer ingrijpende maatregelen nodig dan wanneer dit niet het geval is.

Beschrijf daarnaast in het MER het toetsingskader voor de doelstelling(en) zodat blijkt op basis van welke criteria en parameters de alternatieven aan de doelstelling(en) worden getoetst.

2.2 Te nemen besluiten

Het MER zal dienen om de besluitvorming over verschillende maatregelen en plannen te ondersteunen. Geef in het MER duidelijk aan welke dit zijn, wie het besluit neemt of het plan vaststelt en in welke volgorde de verschillende plannen / besluiten zullen worden vastgelegd.

3 Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit betreft: herstel en verbetering van de waarden van het gebied. Hiertoe worden de belangrijkste doelstellingen in de startnotitie gekoppeld aan maatregelen:

- het creëren van een robuuste, natuurlijke waterhuishouding, onder meer door herstel van de invloed van de diepe kwelstroom en peilbeheer in en om het plangebied;
- het verschrallen van het gebied, onder meer door afgraven van de voedselrijke toplaag;
- herstel van het slagenlandschap door het graven van afwateringssloten en herstel van begeleidende elzenbossen.

Wij merken op dat beheersmaatregelen ten behoeve van verschraling (zoals afgraven) op lange termijn alleen effectief blijven indien ook bronmaatregelen genomen worden om depositie van verzurende en vermestende stoffen te beperken. Verken in het MER welke mogelijkheden er zijn om de stikstofdepositie terug te brengen en in hoeverre de te nemen besluiten hieraan een bijdrage kunnen leveren.

3.2 Alternatieven

In de startnotitie wordt beschreven welke combinaties van maatregelen worden onderzocht in de alternatieven. Het gaat vooral om de mate waarin het gebied wordt afgegraven en de maatregelen om het ‘afvangen’ van kwel door het Zuider Afwatering Kanaal te beperken. Het rond 1900 gegraven kanaal is de sleutelfactor voor de waterhuishouding van het gebied. Door de invloed van het kanaal op de waterhuishouding te verminderen of weg te nemen zal de situatie voor kwelafhankelijke natuur verbeteren. Daarbij zal het ijzerrijke kwelwater in het gebied het in de toplaag aanwezige fosfaat kunnen ‘vastleggen’. Ook dit is gunstig voor de na te streven natuurdoelen.

Laat de te onderzoeken alternatieven volgen uit:

- combinaties van maatregelen (zoals afgraven over verschillende oppervlakten en dieptes of maatregelen aan het Zuider Afwaterings Kanaal);
- fasering van maatregelen, waarbij gebruik gemaakt kan worden van ervaringen die in een eerdere fase zijn opgedaan, om de onzekerheden over effectiviteit te beperken²;

² Het achtergrondrapport Verdrogingonderzoek beschrijft in bijlage 3.6 de betrouwbaarheid van het gebruikte geohydrologisch model. Berekende resultaten voor de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) en gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) kunnen lokaal meer dan 20 cm afwijken. Door

- verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding;
 - verschillende mate van herstel en behoud van cultuurhistorische waarden.
- Dit levert verschillende inrichtingsschetsen op, die op doelbereik en effecten kunnen worden getoetst.

Afvang van kwel door open water

Om de invloed van het Zuider Afwaterings Kanaal weg te nemen zijn verschillende maatregelen mogelijk:

- dempen van het kanaal;
- isoleren van het kanaal door middel van folie en / of leemlaag;
- peilopzet in het kanaal, al dan niet in combinatie met verondieping.

In de startnotitie wordt voorgesteld alleen het hydrologisch isoleren van het kanaal te onderzoeken. Er wordt aangegeven dat dempen geen optie is, vanwege de cultuurhistorische waarde en vanwege de afwateringsfunctie. De cultuurhistorische waardering wordt echter niet nader onderbouwd. Het is denkbaar het lijnvormig structurerend element van het kanaal ook te behouden indien het kanaal niet als open water gehandhaafd wordt³. Ook een onderbouwing van de afwateringsfunctie ontbreekt; in de startnotitie wordt niet aangegeven of een andere afwateringsmogelijkheid bovenstrooms aanwezig is. Tenslotte is weinig bekend over de duurzaamheid van een technische maatregel als het hydrologisch isoleren van het kanaal⁴. Onderzoek daarom ook de maatregel ‘demping van het kanaal’ in het MER.

Verschraling door afgraven

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 te behalen is verschraling van het gebied nodig. In de startnotitie wordt alleen een beheersmaatregel, afgraven van de voedselrijke toplaag, voorgesteld. Er wordt niet ingegaan op de bronmaatregelen om depositie van stikstof vanuit activiteiten in de omgeving te voorkomen.

Afgraven van percelen is een onomkeerbare en ingrijpende maatregel, die (zowel op korte als lange termijn) ook nadelige gevolgen kan hebben. Ga daarom na in hoeverre andere maatregelen dan afgraven kunnen worden ingezet om de gewenste inrichting van het gebied mogelijk te maken. Hierbij kan gedacht worden aan:

- herstel invloed ijzerrijke kwel in de wortelzone;
- ‘uitmijnen’, toediening van specifieke groeibeperkende stoffen in combinatie met het verbouwen en afvoeren van gewassen die veel stikstof en fosfaat opnemen;

maatregelen gefaseerd in te zetten, de resultaten te monitoren en daaruit lering te trekken is op termijn een meer effectieve aanpak mogelijk.

³ Vergelijkbaar met het ‘Halve Zolen Lijntje’, dat nu een fietspad is.

⁴ De levensduur van folie wordt op ca. 15-20 jaar geschat

- afstemmen van locaties van natuurdoeltypen op de omstandigheden;
- bronmaatregelen om emissie en depositie van stikstof tegen te gaan;
- variëren in de dikte van de af te graven laag;
- of een combinatie van deze maatregelen.

3.3 Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief

Het is voor een besluit-m.e.r. verplicht een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) uit te werken. Dit moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

Besteed in dit ontwikkelproces vooral aandacht aan de mate van robuustheid van het geohydrologisch systeem en daarmee samenhangende natuurdoelen (optimalisatie vanuit natuur). Voor het voorkeursalternatief kan vervolgens gezocht worden naar een optimale balans tussen doelbereik op het gebied van water en natuur enerzijds en voorkomen van (negatieve) effecten anderzijds.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

De ruimtelijke context van het plangebied en de ontwikkelingen daarin stellen randvoorwaarden aan de mogelijke ingrepen. Beschrijf daarom duidelijk de inrichting van de omgeving voor zover deze van belang is voor de te realiseren ingrepen en het behalen van de doelstellingen⁵.

Werk de alternatieven in het MER op gelijkwaardige wijze uit, voor zover dit relevant is voor het voorspellen van de milieueffecten. Maak bij de beschrijving van de alternatieven een duidelijk onderscheid tussen de te behalen doelstellingen, de maatregelen/middelen daartoe en de effecten van deze maatregelen.

Beschouw als studiegebied het gehele gebied waar zich ontwikkelingen voordoen die voor het voornemen van belang zijn (bijvoorbeeld in relatie tot het geohydrologisch systeem of depositie van stikstof), alsmede het gehele gebied dat door de voorgenomen ontwikkelingen wordt beïnvloed⁶.

4.2 Bodem en water

Algemeen

Beschrijf de huidige en toekomstige situatie van het grond- en oppervlaktewatersysteem. Ga zowel in op het grote (Lommel-Neerpelt-België-Maas) als van de meer lokale hydrologische systemen. Beschrijf:

- de geologische opbouw en het geohydrologische systeem; geef ook aan of en waar zich slecht doorlatende lagen in de bodem bevinden;
- het optreden van regionale en lokale kwel en infiltratie;
- grondwateronttrekkingen nabij het plangebied en in de verdere bovenstroomse omgeving nabij Tilburg;
- bemalingen in de nabijheid van het plangebied;
- de stijghoogtes en freatische grondwaterstanden;
- oppervlaktewaterpeilen en de fluctuaties daarin;
- de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, met name de fosfaat- en stikstofgehalten;
- de drainerende werking van het Zuider Afwaterings Kanaal en ander open water in de nabijheid van de Westelijke Langstraat. Ga specifiek in op recreatieplas de Spranckelaer;

⁵ Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de invloed van de recreatieplas de Spranckelaer (een oude zandwinput) of vergelijkbare ingrepen in het bodem / watersysteem op de grondwaterhuishouding.

⁶ In o.a. zienswijzen 3, 5 en 9 wordt gewezen op vernatting in de omgeving tengevolge van de plannen; zienswijze 10 wijst op mogelijke beïnvloeding van de stabiliteit van het wegdek van de A59.

- de historische situatie van de waterhuishouding, in het bijzonder vóór het graven van het Zuider Afwaterings Kanaal.

Ga in het MER nader in op de definiëring van de begrippen ‘robuuste waterhuishouding’ en ‘natuurontwikkeling’. Neem daartoe in het MER een hydrologische systeemvisie op die ingaat op de sturende geohydrologische en ecohydrologische processen in het gebied en de daarmee samenhangende vegetatiereeksen (moerasreeks en schraallandreeks), zowel in ruimte als in tijd.

In deze visie moeten de belangrijkste ontwikkelingsstadia van het landschap in het verleden aan de orde komen. Deze kunnen als referentie dienen voor de beoogde natuurontwikkeling. Belangrijke stadia daarin zijn het moerasstadium van het landschap waarop de mens nog nauwelijks van invloed was en het halfnatuurlijke stadium van rond 1900, waarin schraallanden dominant waren. Daarbij is ook het oude landgebruik van belang.

Ook moet de visie een beeld geven van menselijke ingrepen die de veranderingen in het landschap hebben bewerkstelligd. Het gaat zowel om de overgang van moeras- naar schraallandstadium, als om de ingrepen vanaf de tweede helft van de 20e eeuw, die tot de ernstige aantasting van natuurwaarden in het gebied hebben geleid.

In het voortraject is al veel onderzoek gedaan en is veel ervaring opgedaan omtrent de effectiviteit van inrichting en beheersmaatregelen bij natuurherstel in het gebied. Geef in de visie een beschrijving van de belangrijkste ervaringen, die van betekenis zijn voor de toekomstige ontwikkeling.

Waterkwantiteit

Geef voor de verschillende inrichtingsalternatieven aan:

- hoeveel open water wordt voorzien;
- hoe de petgaten en watergangen gevuld worden;
- wat de diepte van het open water is;
- welk peilbeheer er voor de verschillende peilvakken wordt toegepast en waar wateraanvoer voor het peilbeheer plaatsvindt;
- het ont- en afwateringssysteem;
- het effect van het peilbeheer op het grondwatersysteem, inclusief kwel en infiltratie, in het studiegebied.

Waterkwaliteit

Maak een vergelijking van de alternatieven op doelbereik met betrekking tot de kwaliteitsdoelen voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn water.

Geef aan welke knelpunten er kunnen ontstaan met betrekking tot bestaand gebruik in het stroomgebied van het Zuider Afwaterings Kanaal. Geef aan hoe een eventuele verslechtering van de waterkwaliteit kan worden voorkomen.

Beschrijf de effecten van de wijzigingen in de waterhuishouding op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit (zoals veranderingen in fosfaat- en stikstofgehaltes). Beschrijf de effecten van het uitspoelen van stikstof en fosfaat naar het oppervlaktewater.

Geef aan hoe ijzerrijk kwelwater van invloed is op de fosfaatrijke toplaag en hoe het mogelijk is de fosfaatfixatie te verbeteren.

Bodem

Beschrijf de (variatie in) bodemopbouw in het plangebied en geef aan in hoeverre de oorspronkelijke bodemprofielen nog aanwezig zijn. Geef op kaart aan waar zich fosfaatrijke zones bevinden en hoe dik deze zijn. Geef aan of er verontreinigingen van de bodem in het plangebied bekend zijn en hoe hiermee wordt omgegaan.⁷

In de verschillende alternatieven worden verschillende hoeveelheden grond afgegraven. Geef aan om hoeveel grond het gaat en waar deze naartoe kan worden afgevoerd. Presenteer in het MER de grondbalans.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

Wij vinden het belangrijk dat, los van de wet- en regelgeving, het MER op hoofdlijnen een algemeen beeld geeft van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de effecten op de natuur in het studiegebied.

Beschrijf daarvoor het ecosysteem in het studiegebied en betrek daarin de geomorfologie en de hydrologie van het gebied (op basis van de systeemvisie zoals genoemd in § 4.2 van deze Richtlijnen). Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke van deze dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen⁸ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

⁷ Bijvoorbeeld afkomstig uit oude wegverhardingen met slakken uit de zinkfabrieken in de regio.

⁸ Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking en vermeting en verzuring door bijvoorbeeld deposities van stikstof.

4.3.2 Gebiedsbescherming

Het gebied valt onder verschillende regimes van natuurbescherming⁹. Geef in het MER de begrenzingen van de verschillende regimes aan op kaart.

⁹ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

Natura 2000

Het MER dient onder meer voor besluitvorming over het beheerplan voor Natura 2000. De meerwaarde van een plan-MER hiervoor is vooral gelegen in de strategische visie. Het MER kan daartoe:

- een overzicht geven van de ecologische functie van het gebied in het Natura 2000-netwerk en de instandhoudingsdoelstellingen die daaruit (via kernopgaven en algemene doelen) voortkomen;
- een inventarisatie geven van het huidige gebruik en beheer en relevante autonome ontwikkelingen binnen en buiten het gebied (van natuurlijke oorsprong en door menselijk ingrijpen) die van invloed zijn op het abiotische en biotische systeem;
- de knelpunten bepalen die het behalen van de doelen in de weg kunnen staan.

Vervolgens kan worden bepaald welke maatregelen mogelijk zijn om de knelpunten op te lossen, welke daarvan onvermijdelijk zijn en waar keuzemogelijkheden bestaan, en kunnen de effecten van de maatregelen en de alternatieven worden bepaald. Op deze manier kan het MER het fundament vormen voor de punten 3 t/m 5 (confrontatie en visie) van het programma van eisen voor beheerplannen.¹⁰

Daarnaast moet uit het MER blijken of de voorgenen maatregelen negatieve gevolgen kunnen hebben voor soorten of habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. Beschrijf daartoe in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen¹¹ voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de landelijke staat van instandhouding¹² en de huidige relatieve betekenis van dit gebied voor de verschillende soorten en habitats;
- of zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast¹³.

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf in het MER de ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ en het toetsingskader¹⁴ voor het EHS-gebied. Geef aan of het voornemen past binnen dit toetsingskader.

10 Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden van het ministerie van LNV.

11 Voor de Vogelrichtlijngebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen, te vinden in de aanwijzingsbesluiten van deze gebieden. Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden aan te wijzen: de Habitatrichtlijngebieden worden daarmee aangewezen en de Vogelrichtlijngebieden worden opnieuw aangewezen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. Beschrijf in het MER, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijngebieden en, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten.

12 Zie de profielendocumenten van LNV.

13 Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

14 Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan.

4.3.3 Soortenbescherming¹⁵

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren¹⁶. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op de standplaats (planten) of het leefgebied (dieren) van deze soorten en bepaal in hoeverre verbodsbepalingen¹⁷ mogelijk overtreden worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het plangebied, waaronder de verkavelingsstructuur en het (micro)reliëf¹⁸. Geef aan welk landschappelijk referentiebeeld wordt nagestreefd; of dit (uitsluitend) het landgebruik in de periode 1850-1900 moet weerspiegelen of dat hierin ook elementen uit eerdere fasen een plek moeten krijgen. Geef ook aan waarom juist dit referentiebeeld wordt nagestreefd.

Beschrijf de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied. Wanneer uit bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn op plaatsen waar bodemingrepen worden voorzien dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn¹⁹. Geef in het MER duidelijk aan wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).

Ga in het MER ook in op het effect van maatregelen op het bodemarchief op de lange termijn (met name wijzigingen in de grondwaterhuishouding).

4.5 Verkeer en verkeersgerelateerde effecten

15 Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

16 Er wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels.

17 De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

18 De RACM wijst er in haar advies op, dat in delen van het plangebied een plaggendeek aanwezig is. Deze kunnen een hoge archeologische verwachtingswaarde hebben.

19 Hiertoe dienen voor het MER de onderzoeksstappen 'bureauonderzoek', 'inventariserend veldonderzoek karterende fase' en 'inventariserend veldonderzoek waarderende fase' te worden doorlopen, voor zover de resultaten van de voorafgaande onderzoeksstap hier aanleiding toe geven. Ook de RACM adviseert dit.

Afhankelijk van de hoeveelheid af te voeren grond en de locatie waar de grond naartoe wordt afgevoerd kan de hiermee samenhangende hoeveelheid verkeersbewegingen aanzienlijk zijn. Beschrijf in het MER de bestemming van de grond en de hoeveelheid vrachtverkeer die het grondtransport in de verschillende alternatieven vereist. Ga hierbij in op de fasering van de ingrepen en wat dit betekent voor de verkeerstoename per tijdseenheid.

Beschrijf de gevolgen van de verkeerstoename voor geluid en luchtkwaliteit op de relevante wegen²⁰.

4.6 Hinderaspecten

Volstaan kan worden met een kwalitatieve beschrijving van de hinderaspecten, denk daarbij aan:

- bereikbaarheid voor omwonenden en recreanten;
- (grond)wateroverlast woningen en bedrijven;
- belemmering grondgebruik en bedrijfsvoering.

Beschrijf de veranderingen die voor deze aspecten in de omgeving ontstaan door de voorgenomen activiteit. Ga tevens in op mogelijk mitigerende maatregelen.

²⁰ Voor geluid wordt dit relevant geacht vanaf een toe- of afname van 1 dB. 1 dB komt bij drukke wegen ongeveer overeen met een verkeerstoename van 30% en een afname van 20% ten opzichte van de referentiesituatie.

5 Overige aspecten

5.1 Leemten in milieu-informatie

Geef aan over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Beschrijf welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is. In het MER moet duidelijk worden gemaakt welke consequenties de kennisleemten en onzekerheden hebben voor het besluit. Geef een indicatie in hoeverre op korte termijn de informatie beschikbaar zou kunnen komen.

5.2 Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Wij adviseren, in verband met een eventuele gefaseerde aanpak, in het MER al een aanzet te geven voor een monitoringsplan. Hierin kan de effectiviteit van maatregelen worden beoordeeld, zodat deze ervaringen betrokken kunnen worden bij latere fases (zie ook § 3.1 van deze Richtlijnen).

5.3 Vorm en presentatie

In het MER dient ten minste een recente kaart opgenomen te worden waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangeven.

5.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. In de samenvatting moet in ieder geval een scherpe formulering van de band-breedte aan doelen staan, alsmede een onderbouwde, navolgbare argumentatie van de keuze voor het voorkeursalternatief. Geef in de samenvatting tevens aan welke fasering in de maatregelen voorzien wordt en hoe de effectiviteit van maatregelen wordt gemonitord.

Inspraaknota

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

De Startnotitie MER Westelijke Langstraat heeft in de periode van 13 maart 2009 tot en met 24 april 2009 ter inzage gelegen.

Startnotitie MER:

Op 6 april 2009 heeft een informatie- en inspraakavond plaatsgevonden. Er zijn schriftelijk 8 inspraakreacties ingediend en tijdens de inspraakavond zijn 11 mondelinge inspraakreacties ingebracht. De schriftelijke en mondelinge inspraakreacties overlappen elkaar gedeeltelijk.

Overzicht reacties

De ingediende zienswijzen worden in dit overzicht om praktische redenen samengevat weergegeven.

Dit betekent niet dat de onderdelen van de zienswijzen die niet expliciet worden genoemd, niet betrokken worden bij de beoordeling. De zienswijzen worden in hun geheel beoordeeld zoals zij zijn ingediend.

Reactie 1

Indiener reactie: Ing. W. E. ten Bosch
 Wendelnesseweg west 73
 5161 ZH Sprang-Capelle

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Hierna volgen zowel de punten uit de schriftelijke reactie als de punten uit de mondelinge reactie tijdens de inspraakavond.

1. In zijn algemeenheid wordt weinig rekening gehouden met de huidige bewoners, met name bij de maatregelen rondom water- en bodembeheer. Dit staat op gespannen voet met de door de initiatiefnemers genoemde uitgangspunten “wonen zonder overlast”, “beheren zonder overlast” en “haalbaar en betaalbaar”.
2. Er is een volledig willekeurig ijkpunt gekozen om naar toe te werken. Immers het gewenste hekkenlandschap is ook een door mensenhanden gevormd landschap.
3. In het beoordelingskader van de Startnotitie wordt onder het thema “woon- en leefmilieu” als deelaspect “drooglegging” genoemd. Uit eerdere berichtgeving is echter gebleken dat, ter plaatste van woonbebouwing (incl. erven) veeleer van vernatting sprake zal zijn. Deze aspecten dienen dus nadrukkelijk beoordeeld te worden in het MER.
4. Voor het MER dient ook een “passende beoordeling” (Natuurbescheringwet) uitgevoerd te worden. Ook kleinschalige (waardevolle) flora en fauna in het

plangebied dienen geïnventariseerd en beoordeeld te worden. Deze inventarisatie dient in het beoordelingskader te worden meegenomen.

5. In het beoordelingskader van de Startnotitie wordt onder het thema “recreatie” als enige deelaspect “gebruiksmogelijkheden” genoemd. Er wordt voorbijgegaan aan de bewoners van het gebied door de verdwijning van wegen. Dit is een knelpunt. Er dient in ruime mate aandacht besteed te worden aan compensatie voor inwonenden, bijvoorbeeld wandel- en fietspaden.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. Onder § 4.1 van de Richtlijnen is aangegeven dat als studiegebied beschouwd moet worden het gehele gebied dat door de voorgenomen ontwikkelingen wordt beïnvloed. Dit betekent dat alle effecten moeten worden beoordeeld ook buiten het plangebied en dus ook ter plaatse van omwonenden, voor zover effecten zich tot hiertoe uitstrekken.
2. Onder § 4.4 van de Richtlijnen is aangegeven dat beschreven moet worden welk en waarom juist dit referentiebeeld wordt nagestreefd.
3. Onder § 4.2 van de Richtlijnen is aangegeven dat de huidige en toekomstige situatie van het grond- en oppervlaktewatersysteem beschreven moet worden, waarbij onder het kopje “waterkwantiteit” onder andere specifiek aandacht gevraagd is voor het peilbeheer voor de verschillende peilvakken.
4. Waardevolle, te beschermen flora en fauna dient in het MER beoordeeld te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming) waartoe een passende beoordeling aan het MER dient te worden toegevoegd. Daarnaast dient beschreven te worden welke door de Flora- en faunawet (soortenbescherming) beschermde soorten in het plangebied verwacht worden en de effecten van het voornemen op deze soorten. Dit is opgenomen in § 4.3 van de Richtlijnen.
5. Onder § 4.6 van de Richtlijnen is aangegeven dat in het MER de hinderaspecten in beeld gebracht moeten worden, waarbij onder andere aandacht besteed moet worden aan de bereikbaarheid voor omwonenden en recreanten.

Reactie 2

Indiener reactie: Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten
Postbus 1600,
3800 BP Amersfoort

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Inspreker brengt in zijn reactie de volgende punten naar voren:

1. De alternatieven waarbij percelen worden afgegraven kunnen negatieve effecten opleveren voor mogelijk in de bodem aanwezige archeologische waarden. Zeker daar waar volgens de bodemkaart een plaggendeek in het plangebied aanwezig is.
2. Aanbevolen wordt aan de hand van archeologisch bureauonderzoek en karterend booronderzoek de mogelijke effecten van de activiteiten van de verschillende alternatieven op de eventueel aanwezige archeologische waarden nader in het MER te beschrijven en te vergelijken. Hiermee worden zones in kaart gebracht waar archeologische waarden aanwezig dan wel afwezig zijn. Dit is van belang voor het maken van een keuze tussen een inrichtingsalternatief waarbij wel percelen en waarbij geen percelen ontgrond zullen worden. Teven kunnen op grond van een

kaartterend booronderzoek variaties op alternatieven worden voorgesteld waarmee zones met eventuele archeologische waarden (zoveel mogelijk) van ontgroningen gespaard worden.

3. Indien voor zones met archeologische waarden geen mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen, dan zal het onderzoek moeten worden vervolgd met een waardestelling door middel van proefsleuven met als doel de behoudwaardigheid van de archeologische overblijfselen vast te stellen. Indien deze waarden voldoende belangwekkend zijn, moeten zij voorafgaand aan de voorgenomen activiteit worden gedocumenteerd door middel van opgraving.
4. Geadviseerd wordt de historische situatie voor het herstel van het slagenlandschap als uitgangspunt te nemen. Hiervoor kan bijvoorbeeld de kadastrale kaart uit de 19^e eeuw of het Algemene Hoogtebestand Nederland gebruikt worden.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. t/m 4. In § 4.4 van de Richtlijnen wordt ingegaan op hoe de archeologische waarden van het plangebied in kaart gebracht moeten worden in het MER. Hierbij wordt verwezen naar deze ingebrachte zienswijzen.

Reactie 3

Indiener reactie: ZLTO Afd. Waalwijk - Geertruidenberg,
p.a. N. van der Vorst
Leeuwerik 59
5165 KW Waspik

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Onderstaande nummering volgt de nummering van de Startnotitie.

1. Plangebied.
Is het correct het plangebied te beperken tot het gebied uit het voorontwerp-inrichtingsplan, zeker gezien de mogelijke effecten naar de omgeving? Ook voor een WILG-inrichtingsplan dient mogelijk een groter gebied bekeken te worden.
2. Beleidskader.
 - 2.1 Streekplan en ISV: EHS
De omschrijving van de Natte Natuurparel is onjuist. De beken en beekdalen, evenals de RNLE-gebieden zijn slechts voor kleine delen Natte Natuurparels.
 - 2.2 Gebiedsplan Wijde Biesbosch
De opmerking over versterking natuurwaarden in het glastuinbouwgebied Nieuwe Vaart bevreemdt ons, wij lezen dat nergens in het Gebiedsplan.
De beschrijving van “*mogelijk* doorgroeigebied glastuinbouw bij Nieuwe Vaart” is onjuist. Wij lezen die tekst nergens in het Gebiedsplan of Interimstructuurvisie.
Het **is** een glastuinbouwdoorgroeigebied waar te verplaatsen bedrijven zich konden en kunnen vestigen.
Wij missen een opmerking over de toepassing van het Akkoord van Cork, zoals ook in het Gebiedsplan opgenomen. Met name de afspraak om compenserende maatregelen te nemen in de omgeving van de Natte Natuurparel. Dit is een van de

redenen waarom wij verzoeken het plangebied groter te maken omdat in die zone ook maatregelen getroffen moeten worden.

De suggestie dat sprake kan zijn van bestemmingswijziging rondom de kwetsbare gebieden verbaast ons. In het Gebiedsplan staat duidelijk vermeld dat de uitstralingszones geen planologische doorwerking hebben.

2.3 Natuurgebiedsplan Natuurdoeltypen

Wij wijzen op de 2^e alinea waar duidelijk wordt gesteld dat de realisatiemogelijkheden van bloemrijk grasland of vochtig schraalland bij de uitwerking van de alternatieven nader zullen worden bekeken.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998: beheerplan Natura 2000

Het voorontwerp-inrichtingsplan wordt als input voor het beheerplan Natura 2000 gezien. Dit plan kan op basis van inspraak en wijziging natuurdoeltypen nog wijzigen. Daarom willen wij toch graag een extra variant in het MER.

3. Voornemen en alternatieven

3.1 Voornemen en voorlopig voorkeursalternatief

In regel 8 na “aanwezige bebouwing” ook graag toevoegen “en de bestaande landbouwpraktijk”. Wij verwijzen nogmaals naar de Cork-afspraken. In regel 9 het woord “rond” vervangen door “in”. In regel 12 missen wij weer de landbouw rondom het gebied. Graag toevoegen: “en slechte grondwatertoestand voor de landbouwpercelen”.

3.3 Alternatieven

Er worden alleen variaties in maatregelen bestudeerd. Wordt er ook een variant met een inrichting op basis van gewijzigde natuurdoeltypen meegenomen?

Bijvoorbeeld meer bloemrijk grasland en minder vochtig schraalland. Dit is met name van belang voor de hoeveelheid af te graven grond en de haalbaarheid.

Onder punt 3, blz 22 staat “Peilbeheer in en om het plangebied”. In het akkoord van Cork staat uitdrukkelijk vermeld “waterhuishoudkundige aanpassing tot aan de rand van de EHS”. Daarom moet dit punt bezien worden als “Peilbeheer in het gebied van de natte natuurparel”. Dit is voor ons een strak uitgangspunt, voor alle alternatieven, inclusief het MMA.

Onder het alternatief “maximale ambitie water en natuur” is er geen afstemming met bewoning, laat staan de agrarische exploitatie van de betreffende percelen. Dit is voor ons onbegrijpelijk. Dit duidt op een niet gewenste ontkenning van maatschappelijke belangen.

Bij het afgraven bij diverse alternatieven missen wij de relatie met de kosten en mogelijkheden voor de af te graven grond. Kan die grond in het gebied zelf gebruikt worden en wat betekent zo’n tussenvariant voor de effecten.

4. Relatie met op te stellen inrichtingsplan

4.3 Zie opmerking onder 2.4 over de status van het voorontwerp inrichtingsplan en wij verwijzen naar onze opmerking onder 3.3. Het is gewenst zo’n alternatief in het MER op te nemen.

5. MER aspecten

5.2 Waarom is er onderscheid in belang van de milieuaspecten vermeld (meest relevante)? Wij vinden dat economie, landbouw, recreatie en woon- en leefmilieu ook relevant zijn. De voetnoot onder tabel 5.1 is niet correct. Waarom is per definitie vochtig schraalland de keuze bij voorkeur en niet bloemrijk grasland?

6. Tabel 5.1 beoordelingskader

Wij missen hier een belangrijk aspect dat een relatie heeft met alle andere thema’s, namelijk het afvoeren van grond. Wat betekent dit voor de aspecten: bodem en water,

landschap, natuur, cultuurhistorie, archeologie, landbouw(mogelijkheden), hergebruiksmogelijkheden, kosten afvoer, milieubelasting afvoer.

Voor het onderdeel landbouw moet niet alleen in het gebied, maar ook rondom het gebied beoordeeld worden, waarbij gekeken moet worden naar de verandering in bedrijfsstructuur en economische basis van de bedrijven. Vooral rondom het gebied dient gekeken te worden naar gewasopbrengst vermindering op basis van waterhuishoudkundige aanpassingen en kostenstructuur van de gewassen (loonwerk-machines-duurdere drainage).

Wij missen de effecten specifiek op de veehouderij:

- afname aantal stuks vee
- opbrengstverandering veehouderij
- verandering kostenstructuur (loonwerk-vergunningen-technische investeringen-mestafzet)
- exploitatie- en ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven

Wij vragen aandacht voor de realisatie van structuurversterkende maatregelen (landinrichting) en de kosten die hieraan verbonden zijn.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. In de Richtlijnen (§ 4.1) is opgenomen dat het plangebied, maar zeker ook het studiegebied (gebied waarover de effecten zich uitstrekken) duidelijk beschreven moeten worden in het MER.
2. Beleidskader.
2.1 , 2.2 en 2.3 : In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld dat het beleidskader in het MER uitgebreid aan bod zal komen. Bovendien is dit een wettelijke verplichting vanuit de Wet milieubeheer.
3. Beleidskader en 4. Relatie met op te stellen inrichtingsplan
2.4 , 3.1, 3.3 en 4.3: In hoofdstuk 3 van de Richtlijnen is opgenomen hoe met de te onderzoeken alternatieven in het MER dient te worden omgegaan. Bovendien is in de Startnotitie aangegeven dat de realisatiemogelijkheden van bloemrijk grasland of vochtig schraalland nader zullen worden bekeken.
5. MER aspecten
5.2 In tabel 5.1 van de Startnotitie is aangegeven dat ook verwachte effecten op de aspecten economie, landbouw, recreatie en woon- en leefmilieu in het MER beoordeeld zullen worden.
6. Tabel 5.1 beoordelingskader
In de Richtlijnen (§ 4.5) is opgenomen dat in het MER het verkeer en de verkeersgerelateerde effecten in beeld gebracht moeten worden
In de Richtlijnen (§ 4.1) is opgenomen dat in het MER als studiegebied beschouwd dient te worden het gehele gebied waar zich ontwikkelingen voordoen die voor het voornemen van belang zijn, alsmede het gehele gebied dat door de voorgenoemde ontwikkelingen wordt beïnvloed. In de Richtlijnen (§ 4.6) is eveneens aangegeven dat de hinderaspecten in beeld gebracht dienen te worden, waarbij o.a. de belemmeringen voor het grondgebruik en bedrijfsvoering genoemd worden.

Reactie 4

Indiener reactie:

Maria en Kees Uittenhout

Hogevaart 82,
5161 PN Sprang Capelle

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Hierna volgen zowel de punten uit de schriftelijke reactie als de punten uit de mondelinge reactie tijdens de inspraakavond.

1. Solitaire bomen

Op onze grond aan de Hogevaart staan een aantal zeer oude, monumentale bomen, waarvan er zelfs op de monumentenlijst staan. Het betreft o.a. een ruim honderd jaar oude kastanje, maar ook de oude eikenlaan van Zidewinde. Een verandering van de grondwaterstand kan voor deze bomen fataal zijn. Wij vragen u de consequenties voor deze solitaire bomen minutieus uit te zoeken en ons te verzekeren dat er geen enkele schade aan deze bomen gaat optreden.

2. Koesteeg

Tijdens de presentatie over m.e.r. Westelijke Langstraat was de Koesteeg op geen enkele tekening meer terug te vinden. Eerder heeft de gemeente toezeggingen gedaan dat de Koesteeg niet zou verdwijnen, voordat duidelijk was of een aantal verkeersmaatregelen niet zouden leiden tot verkeerstoename op de Hogevaart. Naar onze overtuiging hebben de chaotische taferelen rondom de aansluiting van de Noorder-allee op de A59 er alleen maar voor gezorgd dat extra verkeer een ontsluiting zoekt via de Koesteeg en de Hogevaart waardoor de verkeersdruk alleen maar is toegenomen. Het verdwijnen van de Koesteeg zou dus een ramp zijn voor de Hogevaart. De Koesteeg mag dus absoluut niet worden opgeheven. Dit is onmisbaar voor de leefbaarheid aan de Hogevaart.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. Solitaire bomen

In de Richtlijnen (§ 4.3) is opgenomen dat de effecten van de voorgenomen ingrepen op de aanwezige natuurwaarden in beeld gebracht dienen te worden. Met name in § 4.3.3 is aangegeven dat ingegaan moet worden op de gevolgen voor planten, in hoeverre verbodsbepalingen overtreden worden en er dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden die aantasting kunnen beperken of voorkomen.

2. Koesteeg

In de Richtlijnen (§ 4.5) is opgenomen dat in het MER het verkeer en de verkeersgerelateerde effecten in beeld gebracht moeten worden. In de Richtlijnen (§ 4.6) is eveneens aangegeven dat de hinderaspecten in beeld gebracht dienen te worden.

Reactie 5

Indiener reactie: Architectebureau Moons, namens de heer en mevrouw Leijssen,

Grotestraat 143,
5141 JP Waalwijk

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Hierna volgen zowel de punten uit de schriftelijke reactie als de punten uit de mondelinge reactie tijdens de inspraakavond.

Architectenbureau Moons vertegenwoordigt de heer en mevrouw Leijsen, eigenaren van de boerderij aan de Kruisvaart 2 te Sprang Capelle.

1. Gestelde vragen op de info-avond van 6 april 2009.
 - 1.1. Op welke wijze worden cultuurhistorische waarden meegenomen? Wij dringen er op aan breder te kijken dan de Cultuur Historische Waardenkaart van de provincie. De voorzitter heeft hier positief op geantwoord.
 - 1.2. Op welke wijze wordt met archeologische waarden omgegaan? Wij dringen er op aan breder te kijken dan de Cultuur Historische Waardenkaart van de provincie. De voorzitter heeft hier positief op geantwoord.
 - 1.3. Gaat het waterpeil omhoog of omlaag? Hierop is geen antwoord gekomen, dit zou aan het verslag toegevoegd worden.
 - 1.4. Is er een andere plaats onderzocht voor het moeras ter hoogte van Kruisvaart 2? Er is geantwoord dat dit niet is onderzocht.
2. Aanvullende zienswijzen
 - 2.1. Betrek de cultuurhistorische waarde van de boerderij Kruisvaart 2 zowel qua ligging als qua bouw en historische spantconstructies bij het MER. Wij zijn er van overtuigd dat deze kennis ontbroken heeft bij het opstellen van de Startnotitie.
 - 2.2. Betrek het feit dat hier (Kruisvaart 2) archeologische waarden zijn bij het MER. Wij zijn er van overtuigd dat deze kennis ontbroken heeft bij het opstellen van de Startnotitie.
 - 2.3. Thans ligt de boerderij 40 cm onder het peil van de weg. Het grondwater bevindt zich ca. 20 cm onder de vloer. In de Nederlandse wet staat dat mensen het recht hebben op een gewenste drooglegging van 75 cm onder vloerpeil. Het peil op de kaart ter plaatse klopt niet met de werkelijke situatie. Wij vragen u te onderzoeken hoe u hieraan kunt voldoen of hoe u dit denkt op te lossen.
 - 2.4. Het betreft op Kruisvaart 2 het hoogste stuk grond van de omgeving. Dit stuk zou dus het verste moeten worden afgegraven. Wij menen dat de ontgraving ook meer oostelijk gerealiseerd kan worden. Wij vragen u dit te onderzoeken.
3. De Startnotitie is niet opgesteld op basis van het duurzaamheidsprincipe. Er is te weinig aandacht voor People (de familie Leijsen is eigenaar van de woning aan de Kruisvaart 2, de enige boerderij in dit gebied en dus cultuurhistorisch van grote waarde) en Profit (is de afvoer van de grond van het betreffende perceel hiervan duurzaam?).
4. Wij stellen voor integraal te onderzoeken of op deze grote schaal afgraven van gronden noodzakelijk is. Het perceel Kruisstraat 2 vormt het hoogstgelegen stuk grond. Waarom juist hier het diepst afgraven? Naast de financiële en landschappelijke consequenties vragen wij ons af of het wenselijk is dat op een grootschalig oppervlak een nieuwe vorm van natuur ontstaat, weliswaar met beschermde soorten, maar niet passend in het historisch ecosysteem. Recent zijn er op het perceel Kruisvaart 2 met

overheidsgeld poelen aangelegd. Als deze moeten verdwijnen is dat een zinloze investering geweest.

5. Bij het nader uitwerken van passende natuurdoeltypen voor het gebied dient rekening gehouden te worden naar de relatie met de cultuurhistorie/behoud monumenten/landschap en passend natuurbeheer door de familie Leijzen.
6. Wij missen een alternatief waarbij maximaal wordt ingezet op particulier natuurbeheer, behoud van landschap, benadrukken van de cultuurhistorie met respect voor de enige resterende boerderij uit het verleden (ca. 200 jaar oud). Bij dit alternatief wordt geen grond afgegraven van het oorspronkelijk bewoonde gebied aan de Kruisvaart 2. Daarbij past beheer van natuurlijke graslanden. De natter natuurdoeltypen kunnen dan verder van de bewoonde gebieden op de oorspronkelijk lagere gebieden gesitueerd worden, zodat per saldo toch de gewenste natuurwaarde gerealiseerd wordt. De familie Leijzen kan dan in hun woonhuis blijven.
7. Bij de beoordelingscriteria missen we bij de cultuurhistorie de monumentale bebouwing. Bij de afleesbaarheid van de geschiedenis missen we de aandacht voor boerderijen en de relatie gras/hooiland, koeien, leerlooierijen en hooiperserijen. Hier liggende “roots” van de schoenen- en leerindustrie al vanuit het jaar 1000.
8. Het deelaspect landschap dient meer aandacht te krijgen, in lijn met de op handen zijnde Brabantse Structuurvisie, waar landschap een belangrijk onderdeel van gaat vormen. Brabants Particulier Grondbezit (BPG) heeft samen met terreinbeheerders en de BMF een aantal landschappen, waaronder Westelijke Langstraat en omgeving, voorgedragen voor extra bescherming. De boerderij Kruisvaart 2 vormt historisch onderdeel van dit landschap.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. Gestelde vragen op de info-avond van 6 april 2009.
 - 1.1. en 1.2: In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn. In het MER moet aangegeven worden wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).
 - 1.3. In de Richtlijnen (§ 4.2) is opgenomen dat in het MER de huidige en toekomstige situatie van het grond- en oppervlaktewatersysteem beschreven moet worden.
 - 1.4. In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen dat in het MER de te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit o.a. de verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding.
2. Aanvullende zienswijzen
 - 2.1. en 2.2: In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden.
 - 2.3. In de Richtlijnen (§ 4.2) is opgenomen dat in het MER de huidige en toekomstige situatie van het grond- en oppervlaktewatersysteem beschreven moet worden. In de Richtlijnen (§ 4.6) is eveneens aangegeven dat de hinderaspecten in beeld gebracht dienen te worden.

- 2.4. In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen dat in het MER de te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit o.a. de verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding.
3. In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld in hoofdstuk 5 dat de effecten op recreatie, woon- en leefmilieu, duurzaamheid en economie onderzocht zullen worden.
4. In de Richtlijnen (§ 3.2), onder de kop “verschraling door afgraven” is opgenomen dat in het MER nagegaan dient te worden in hoeverre andere maatregelen dan afgraven kunnen worden ingezet om de gewenste inrichting van het gebied mogelijk te maken.
5. en 6. In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen dat de in het MER te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit o.a.:
- verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding;
 - verschillende mate van herstel en behoud van cultuurhistorische waarden.
- In tabel 5.1 van de Startnotitie is al aangegeven dat het aspect bedrijfsvoering als onderdeel van het thema landbouw beoordeeld zal worden.
7. en 8. In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden. Hier is eveneens opgenomen dat duidelijk aangegeven dient te worden wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden. Daarnaast is in tabel 5.1 van de Startnotitie al opgenomen dat, voor wat betreft het deelaspect cultuurhistorie, als beoordelingscriteria gekeken gaat worden naar de inpassing van elementen en afleesbaarheid van de geschiedenis

Reactie 6

Indiener reactie: C.T.P.A. de Bont,
't Vaartje 110,
5165 ND Waspik

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Inspreker wil in het MER in beeld gebracht hebben wat de effecten op het milieu zijn als op alle huidige agrarische percelen met bouwmogelijkheden conform het huidige bestemmingsplan ook daadwerkelijk gebouwd gaat worden, maar ook de effecten als er op deze percelen juist niet gebouwd gaat worden.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

In § 2.1 van de Richtlijnen is aangegeven dat de hoofd- en nevendoelstellingen van het voornemen duidelijk geformuleerd moeten worden in het MER. Hierbij dienen de doelen zo beschreven te worden dat ze in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten.

In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen hoe de in het MER te onderzoeken alternatieven kunnen worden gekozen, zodat dit verschillende inrichtingsschetsen oplevert, die op doelbereik en effecten kunnen worden getoetst.

Reactie 7

Indiener reactie: Brabants Particulier Grondbezit
Postbus 38,
4286 ZG Almkerk

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Hierna volgen zowel de punten uit de schriftelijke reactie als de punten uit de mondelinge reactie tijdens de inspraakavond.

1. De Startnotitie is niet opgesteld op basis van het duurzaamheidsprincipe. Er is te weinig aandacht voor People (draagvlak, cultuurhistorie) en Profit (is de afvoer van grond duurzaam?). Bij het onderdeel Planet dient Landschap meegenomen te worden.
2. Onderzoek of het afgraven van grond op zo'n grote schaal als nu opgenomen in de Startnotitie noodzakelijk is. Naast de financiële en landschappelijke consequenties, vragen wij ons af of het wenselijk is dat op grote schaal een nieuwe vorm van natuur ontstaat met weliswaar beschermde soorten, maar niet passend in het historisch ecosysteem. Langdurige snijmaïsteelt op delen van de gronden vormen wellicht een duurzaam verschrallingsalternatief.
3. Leg, bij het uitwerken van de passende natuurdoeltypen voor het gebied, ook een relatie met de cultuurhistorie/behoud van monumenten/landschap en met het ontwikkelen van passend natuurbeheer door agrariërs.
4. Wij missen een alternatief waarbij maximaal wordt ingezet op particulier natuurbeheer, behoud van landschap, benadrukken van de cultuurhistorie met voor het gehele gebied een gelijke ecologische opdracht. Hierbij wordt geen grond afgegraven van de oorspronkelijk bewoonde gebieden met aanliggende huispercelen. Deze percelen worden net als in het verleden als natuurlijk grasland beheerd (beweiden/hooien). De nattere natuurdoeltypen worden verder van bewoonde gebieden op de oorspronkelijk lagere gebieden gerealiseerd. Dit scenario biedt kansen voor (toekomstige) landgoedeigenaren en de Agrarische Natuurvereniging.
5. Bij de beoordelingscriteria missen we bij cultuurhistorie de monumentale bebouwing. Bij afleesbaarheid van de geschiedenis graag aandacht voor de relatie gras/hooiland, koeien, leerlooierijen, hooiperserijen. Bij het onderdeel natuur is er geen aandacht voor monumentale bomen en de Brabantse Monumentale Lanenregeling. Het deelaspect landschap dient meer aandacht te krijgen, in lijn met de op handen zijnde Brabantse Structuurvisie, waarvan landschap een belangrijk onderdeel gaat vormen. Brabants Particulier Grondbezit (BPG) heeft samen met terreinbeheerders en de BMF een aantal landschappen, waaronder Westelijke Langstraat en omgeving, voorgedragen voor extra bescherming.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld in hoofdstuk 5 dat de effecten op recreatie, woon- en

leefmilieu, duurzaamheid en economie onderzocht zullen worden. In § 3.2 en 4.5 van de Richtlijnen is aangegeven dat ingegaan dient te worden op het afgraven en de noodzaak hiervan en op de effecten van de afvoer van grond. In § 4.4 van de Richtlijnen is aangegeven dat ingegaan dient te worden op de effecten op de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het gebied.

2. In de Richtlijnen (§ 3.2), onder de kop “verschraling door afgraven” is opgenomen dat in het MER nagegaan dient te worden in hoeverre andere maatregelen dan afgraven kunnen worden ingezet om de gewenste inrichting van het gebied mogelijk te maken.
 3. In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden. Hier is eveneens opgenomen dat duidelijk aangegeven dient te worden wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden.
 4. In § 2.1 van de Richtlijnen is aangegeven dat de hoofd- en nevendoelstellingen van het voornemen duidelijk geformuleerd moeten worden in het MER. Hierbij dienen de doelen zo beschreven te worden dat ze in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten. In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen dat de in het MER te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit o.a.:
 - verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding;
 - verschillende mate van herstel en behoud van cultuurhistorische waarden.
- In tabel 5.1 van de Startnotitie is al aangegeven dat het aspect bedrijfsvoering als onderdeel van het thema landbouw beoordeeld zal worden.
5. In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden. Hier is eveneens opgenomen dat duidelijk aangegeven dient te worden wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden. Daarnaast is in tabel 5.1 van de Startnotitie al opgenomen dat, voor wat betreft het deelaspect cultuurhistorie, als beoordelingscriteria gekeken gaat worden naar de inpassing van elementen en afleesbaarheid van de geschiedenis

Reactie 8

Indiener reactie:

T. van Kuijk
Hogevaart 80,
5161 PN Sprang Capelle.

In het kader van:

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

1. Er wordt te weinig rekening gehouden met de mensen die in het gebied wonen. Hoe zit het met eventuele toekomstige verzakking(en) van mijn woonhuis? En met het droog houden van de kelder onder mijn woonhuis en garage? De tuin met bomen en beukenheg doen het nu prima, maar hoe gaat dat als het grondwaterpeil stijgt? Vooral omdat mijn perceel vlak tegen het plan aan grenst.

2. Ik heb bezwaar tegen het afsluiten van de Koesteeg, omdat dit verkeer dan via de Hogevaart zal komen.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. In de Richtlijnen (§ 4.6) is aangegeven dat de hinderaspecten in beeld gebracht dienen te worden, waarbij o.a. de bereikbaarheid voor omwonenden en recreanten en de (grond)wateroverlast woningen en bedrijven genoemd worden. Tevens dienen de veranderingen die voor deze aspecten in de omgeving ontstaan door de voorgenomen activiteit beschreven te worden en dient ingegaan te worden op mogelijk mitigerende maatregelen.
2. In de Richtlijnen (§ 4.5) is opgenomen dat in het MER het verkeer en de verkeersgerelateerde effecten in beeld gebracht moeten worden. In de Richtlijnen (§ 4.6) is eveneens aangegeven dat de hinderaspecten in beeld gebracht dienen te worden.

Reactie 9

Indiener reactie:

Fam. C.F. van der Hoeven
Hogevaart 77,
5161 PL Sprang Capelle.

In het kader van:

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

De indiener van deze reactie is agrarisch ondernemer met landbouwgronden in en nabij het plangebied van de Westelijke Langstraat.

1. Wij zijn tegen het ontwikkelen van het Natura 2000 gebied, de Natte Natuurparel, het afgraven van percelen en het verhogen van het waterpeil.
2. Wij zijn tegen het openstellen van het gebied voor publiek en recreatie.
3. Het Zuider Afwaterings Kanaal (Z.A.K.) mag niet geïsoleerd worden.
4. Er dienen meer maatregelen te komen, zoals stuwtjes, sluisjes en watermolentjes om het waterpeil in het gebied te reguleren.
5. Het huidige landschap, met elzenhagen en het slagenlandschap dient in zijn huidige vorm behouden te blijven.
6. Verleg de gebiedsgrens aan de oostzijde naast het Dullaartbos door een scheidingssloot te leggen richting het Z.A.K., zodat onze huiskavel omgeven blijft met sloten/waterlopen.
7. Wij willen niet meewerken aan de verkoop of ruil van onze eigendomsgronden.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. In de Richtlijnen (§ 2.1 en 2.2) is aangegeven dat in het MER het toetsingskader beschreven dient te worden voor de doelstelling(en) zodat blijkt op basis van welke criteria en parameters de alternatieven aan de doelstelling(en) worden getoetst. Het MER zal dienen om de besluitvorming over verschillende maatregelen en plannen te

ondersteunen. In het MER dient duidelijk aangegeven te worden welke dit zijn, wie het besluit neemt of het plan vaststelt en in welke volgorde de verschillende plannen / besluiten zullen worden vastgelegd.

2. In tabel 5.1 van de Startnotitie is al aangegeven dat voor wat betreft de recreatie in het MER beschreven zal worden wat per alternatief de effecten zijn op de aard en omvang van de recreatiemogelijkheden.
3. In de Richtlijnen (§ 3.2) is aangegeven dat in het MER meerdere opties voor het Zuider Afwaterings Kanaal (Z.A.K.) onderzocht dienen te worden.
4. In de Richtlijnen (§ 3.2) is aangegeven dat de in het MER te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit combinaties van maatregelen.
5. In de Richtlijnen (§ 4.4) is opgenomen dat in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied beschreven moeten worden. Hier is eveneens opgenomen dat duidelijk aangegeven dient te worden wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden. Daarnaast is in tabel 5.1 van de Startnotitie al opgenomen dat, voor wat betreft het deelaspect cultuurhistorie, als beoordelingscriteria gekeken gaat worden naar de inpassing van elementen en afleesbaarheid van de geschiedenis.
6. In hoofdstuk 3 van de Richtlijnen is opgenomen dat verschillende alternatieven moeten worden uitgewerkt die vervolgens op doelbereik en effecten kunnen worden getoetst.
7. In tabel 5.1 van de Startnotitie is al aangegeven dat de aspecten omvang en bedrijfsvoering als onderdeel van het thema landbouw beoordeeld zullen worden. Voor het overige nemen wij deze zienswijze voor kennisgeving aan.

Reactie 10

Indiener reactie: Vereniging Huiseigenaren Spranckelaer
p.a. Vier Heultjes 82-k026,
5161 PW Sprang Capelle.

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Deze zienswijze is ruim buiten de ter inzage termijn ontvangen, namelijk op 8 mei 2009. De brief is gedateerd op 5 mei 2009. De Startnotitie heeft ter inzage gelegen 13 maart 2009 tot en met

24 april 2009. Gedurende genoemde termijn is iedereen in de gelegenheid geweest om een zienswijze kenbaar te maken. Aangezien de zienswijze van de Vereniging Huiseigenaren Spranckelaer ruim buiten de gestelde termijn is opgesteld, verstuurd en ontvangen, hebben wij deze verder buiten behandeling gelaten.

Reactie 11

Indiener advies: Rijkswaterstaat

Postbus 90157,
5200 MJ 's-Hertogenbosch.

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Rijkswaterstaat Noord-Brabant heeft als wettelijk adviseur het volgende advies uitgebracht:

1. Plangebied

In de Startnotitie is op verschillende kaarten de grens van het plangebied en de begrenzing van het Natura 2000 gebied gedeeltelijk ingetekend tot aan of op de rijksweg A59. Onduidelijk is waar de begrenzing nu precies loopt. Voor Rijkswaterstaat is met name van belang dat het normale beheer en onderhoud aan de A59 niet gehinderd wordt door beperkingen die vanuit het plan en de voorgenomen activiteiten zouden kunnen gelden. Wij gaan ervan uit dat in het definitieve plan/besluit voldoende afstand wordt gehouden tot de rijksweg A59. Een vrije zone vanuit de kant van de verharding van tenminste 35 meter is gewenst.

2. Effecten van de ingrepen.

Bij de thema's die in de Startnotitie genoemd zijn om in het MER bij de effectbeschrijving aan de orde te komen, ontbreekt het thema Mobiliteit en infrastructuur. In dit geval gaat het om de beschrijving en uitwerking van de effecten van het plan op de rijksweg A59 en andere infrastructuur zoals de N261 en het knooppunt A59/N261. Andersom zijn ook de effecten van het huidige verkeer en de autonome ontwikkeling daarvan relevant.

Een wijziging van (grond)waterstanden, kwelintensiteiten etc. kan invloed hebben op de stabiliteit van de fundering waarop de huidige A59 ligt. Onder geen beding mag de stabiliteit, veiligheid etc. van de rijksweg door de voorgenomen activiteiten negatief beïnvloed worden.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. Plangebied

In de Richtlijnen (§ 4.1) is het volgende opgenomen. De ruimtelijke context van het plangebied en de ontwikkelingen daarin stellen randvoorwaarden aan de mogelijke ingrepen. Beschrijf daarom duidelijk de inrichting van de omgeving voor zover deze van belang is voor de te realiseren ingrepen en het behalen van de doelstellingen.

2. Effecten van de ingrepen.

In de Richtlijnen (§ 4.1) is het volgende opgenomen. Maak bij de beschrijving van de alternatieven een duidelijk onderscheid tussen de te behalen doelstellingen, de maatregelen /middelen daartoe en de effecten van deze maatregelen.

Beschouw als studiegebied het gehele gebied waar zich ontwikkelingen voordoen die voor het voornemen van belang zijn (bijvoorbeeld in relatie tot het geohydrologisch systeem of depositie van stikstof), alsmede het gehele gebied dat door de voorgenomen ontwikkelingen wordt beïnvloed.

Reactie 12

Indiener reactie:

De heer Breedveld
Schoolstraat 1,
5161 ZD Sprang Capelle.

In het kader van:

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

De heer Breedveld is het niet eens met het feit dat goede landbouwgrond in het gebied verloren gaat.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

In § 2.1 van de Richtlijnen is aangegeven dat de hoofd- en nevendoelestellingen van het voornemen duidelijk geformuleerd moeten worden in het MER. Hierbij dienen de doelen zo beschreven te worden dat ze in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten.

In tabel 5.1 van de Startnotitie is al aangegeven dat de aspecten omvang en bedrijfsvoering als onderdeel van het thema landbouw beoordeeld zullen worden.

Reactie 13

Indiener reactie:

De heer A. Zijlmans
Vrouwkensvaartsestraat 16,
5165 NP Waspik.

In het kader van:

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

1. In de startnotitie wordt uitgegaan van de hoogste ambitie qua natuurdoeltypen. Het alternatief maximaal natuur en water is dan geen alternatief. De heer Zijlmans pleit ervoor ook een alternatief minimale ambitie water en natuur op te nemen.
2. De heer Zijlmans leest in de startnotitie de associatie in het gebied bloemrijk grasland of vochtig schraal grasland voor te laten komen. Hij pleit als alternatief voor meer bloemrijk grasland.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. en 2. In § 2.1 van de Richtlijnen is aangegeven dat de hoofd- en nevendoelestellingen van het voornemen duidelijk geformuleerd moeten worden in het MER. Hierbij dienen de doelen zo beschreven te worden dat ze in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten.

In de Richtlijnen (§ 3.2) is opgenomen dat de in het MER te onderzoeken alternatieven dienen te volgen uit o.a.:

- verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding;
- verschillende mate van herstel en behoud van cultuurhistorische waarden.

Reactie 14

Indiener reactie: De heer W. Spierings
Sasweg 6,
5161 PK Sprang Capelle.

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

In de opzet van de startnotitie voor het MER ontbreken de effecten van de plannen op de veehouderij. Met name de afname van de veestapel, de verandering in opbrengst binnen de bedrijven en de technische investeringen die moeten worden genomen. Verder is de exploitatie en de ontwikkeling van de veehouderij totaal niet meegenomen in het onderzoek. Hij mist elke oplossing die mogelijk kan bijdragen aan de structuurverbetering van de veehouderij.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld in tabel 5.1 dat de aspecten omvang, bedrijfsvoering en opbrengst als onderdeel van het thema landbouw beoordeeld zullen worden. Eén van de beoordelingscriteria hierbij zijn de kansen op verbrede landbouw en inschарingsmogelijkheden.

Reactie 15

Indiener reactie: De heer R. de Bont
't Vaartje 72,
5165 NC Waspik.

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

1. In het voorlopige inrichtingsplan wordt het inpakken van het kanaal meegenomen. Dit is een geheel nieuwe techniek. Hij wil graag in het plan en het MER zien

opgenomen om op een deel van het traject deze techniek voor meerdere jaren (minimaal 5 jaar) uit te testen. Pas wanneer de effecten hiervan duidelijk zijn het al dan niet door te voeren voor het gehele traject.

2. Hij wil het beoordelingskader op pagina 29 graag uitgebreid zien met monumentale gebouwen, landschap en een koe in de wei. Hij wil graag de alternatieven getoetst willen zien op deze onderdelen.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

1. In de Richtlijnen (§ 3.2) is aangegeven dat in het MER meerdere opties voor het Zuider Afwaterings Kanaal (Z.A.K.) onderzocht dienen te worden, waarbij o.a. is aangegeven dat bij de alternatieven gekeken dient te worden naar een fasering van maatregelen, waarbij gebruik gemaakt kan worden van ervaringen die in een eerdere fase zijn opgedaan, om de onzekerheden over effectiviteit te beperken.
2. In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld in tabel 5.1 dat het (deel)aspect cultuurhistorie beoordeeld zal worden op de criteria “inpassing elementen” en “afleesbaarheid van de geschiedenis”. Daarnaast is in deze tabel aangegeven dat bij het thema landbouw o.a. gekeken gaat worden naar inscharrings-mogelijkheden.
In de Richtlijnen (§ 4.4) wordt aangegeven dat ingegaan dient te worden op de landschappelijke kenmerken van het gebied.

Reactie 16

Indiener reactie: De heer F. de Bont, voorzitter Agrarische Natuurvereniging
adres onbekend.

In het kader van: Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

De structurele jaarlijkse beheerskosten van het gebied moeten beter inzichtelijk gemaakt worden in het MER. Maak een financiële reservering voor de komende 30 à 40 jaar om het gebied goed te kunnen beheren.

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

In de Richtlijnen is aangegeven dat deze voortbouwen op de Startnotitie. Er wordt dus niet ingegaan op die punten die in de Startnotitie voldoende aan de orde komen. In de Startnotitie is reeds vermeld in tabel 5.1 dat bij het (deel)aspect kosten gekeken zal worden naar de verwervings-, aanleg-, en exploitatiekosten.

Reactie 17

Indiener reactie: De heer M. Verhagen
Hogevaart 89,
5161PM Sprang Capelle.

In het kader van:

Startnotitie MER Westelijke Langstraat

Samenvatting:

Mondelinge reactie inspraakavond:

Mag er in de Buitenpolder nu wel of niet gebouwd worden?

Wijze van verwerking in de richtlijnen:

Deze zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen. De Buitenpolder maakt geen deel uit van het plangebied Westelijke Langstraat. Het al of niet mogen bouwen in de Buitenpolder maakt dus geen deel uit van de te onderzoeken alternatieven in het MER en maakt ook geen deel uit van de besluitvorming die volgt op het MER Westelijke Langstraat. Wij verwijzen de indiener van deze zienswijze voor de beantwoording hiervan dan ook naar de gemeente Waalwijk.

Verslag informatie- en inspraakbijeenkomst

Startnotitie milieueffectrapportage Westelijke Langstraat

6 april 2009 (20.00 uur)

Zaal Zidewinde te Sprang Capelle

Opening en inleiding

De heer Guido Derks, onafhankelijk voorzitter namens de provincie Noord-Brabant, opent de informatie- en inspraakbijeenkomst en heet de aanwezigen van harte welkom. Na een korte uitleg over het doel en verloop van de bijeenkomst geeft hij het woord aan mevrouw Dielissen, bestuurslid van het Waterschap Brabantse Delta. Mevrouw Dielissen geeft een korte algemene inleiding over het initiatief van het waterschap voor de ontwikkeling van de Natte Natuurparel Westelijke Langstraat. Daarna volgt een uitleg over het hoe en waarom van de milieueffectrapportage in het algemeen en het MER voor het initiatief van de Westelijke Langstraat in het bijzonder. Deze presentatie wordt verzorgd door de heer Wilfried Michels, MER-coördinator van de directie Ecologie van de provincie Noord-Brabant. Tot slot volgt er een toelichting op de Startnotitie voor het MER Westelijke Langstraat door de heer Frans Dotinga van Arcadis, die in opdracht van de initiatiefnemers de startnotitie voor het MER heeft opgesteld.

Algemene inleiding over initiatief Natte Natuurparel Westelijke Langstraat

Mevrouw Dielissen van het Waterschap Brabantse Delta geeft een korte algemene toelichting op het initiatief van het waterschap voor de ontwikkeling van de Natte Natuurparel Westelijke Langstraat. Zij blikt eerst even terug op het proces zoals dat tot nu toe is verlopen. De provincie heeft enkele jaren geleden de Westelijke Langstraat aangewezen als Natte Natuurparel. Oorspronkelijk was de Westelijke Langstraat een gebied met veel waardevolle natuur. Dit is door de jaren heen afgenomen door met name een daling van het grondwaterpeil. De hierdoor ontstane situatie van verdroging ziet de provincie graag weer hersteld. Het waterschap heeft een belangrijke rol bij het realiseren van de hydrologische randvoorwaarden voor de natuurwaarden in het gebied. Hier komt nog bij dat het gebied van de Natte Natuurparel door de Europese Unie ook is benoemd als een Natura2000-gebied. Op deze manier zijn er dus twee trajecten van toepassing op dit gebied en worden hiervoor ook een aantal plannen uitgewerkt. Mevrouw Dielissen laat weten dat die voorbereiding veel tijd kost en waarschijnlijk zelfs meer tijd dan straks de daadwerkelijke uitvoering.

Op dit moment heeft het Waterschap Brabantse Delta een voorlopig inrichtingsplan voor het gebied klaar. Het is de bedoeling in het najaar van 2009 een definitief inrichtingsplan op te stellen. De provincie heeft daarnaast de verplichting een beheerplan te maken in het kader van Natura2000. Voor beide plannen laten het waterschap en de provincie een milieueffectrapportage uitvoeren. Deze procedure begint met een startnotitie, die op deze bijeenkomst aan de orde is en waar alle aanwezigen vanavond vragen over kunnen stellen en/of een zienswijze kunnen indienen.

Waarom een m.e.r.-procedure en een milieueffectrapport?

De heer Wilfried Michels geeft een toelichting op de m.e.r.-procedure voor het initiatief van het project Westelijke Langstraat. Op grond van de Wet milieubeheer is het sinds 1987 verplicht om voor ingrijpende nieuwe initiatieven voorafgaand eerst een milieueffectrapport (MER) op te stellen. Daartoe dient een formele m.e.r.-procedure te worden doorlopen. Doel van de m.e.r.-procedure is om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over de desbetreffende activiteit(en) en het inzichtelijk maken van de mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu en de omgeving. In het MER staat welke milieueffecten als gevolg van de nieuw beoogde activiteit(en) zijn te verwachten, in dit geval de ontwikkeling van de Natte Natuurparel Westelijke Langstraat. Zo worden onder meer de effecten van het initiatief op de grondwaterstand, bodem, voor de landbouw, natuur en het watersysteem onderzocht. De verzamelde gegevens zijn in het MER opgenomen. Ook geeft het MER aan welke realistische alternatieven er zijn voor de te nemen initiatieven. Uiteindelijk is het milieueffect-rapport een hulpmiddel bij het maken van de keuze voor de definitieve vormgeving van het initiatief (waarop de functiewijziging van het gebied zal worden gebaseerd) en het te nemen besluit. Tevens draagt het MER bij aan de verzakelijking van de discussie door de vele feiten die hierdoor op tafel komen.

Voor de ontwikkeling van de Natte Natuurparel Westelijke Langstraat is de provincie Noord Brabant samen met het Waterschap Brabantse Delta de initiatiefnemer. In dit geval zal er in de Westelijke Langstraat een functiewijziging moeten plaatsvinden van meer dan 250 hectare, een passende beoordeling in het kader van Natura 2000 en wellicht wordt er een ontgronding uitgevoerd van meer dan 100 hectare. Hiervoor is een inrichtingsplan of provinciaal inpassingsplan nodig en zijn de initiatiefnemers verplicht een m.e.r. uit te voeren. Zowel voor de genoemde besluiten als de m.e.r. is de provincie het bevoegd gezag.

In deze fase van de m.e.r.-procedure is er een startnotitie opgesteld. Dit document biedt op hoofdlijnen informatie over de aanleiding en het doel van het initiatief, de m.e.r.-procedure en het te nemen besluit. De notitie dient de lezer voldoende informatie te geven over het initiatief en de onderwerpen die in het MER onderzocht zullen worden. Alle belanghebbenden kunnen hun zienswijze op deze startnotitie geven. Vervolgens worden er richtlijnen opgesteld, beoordeeld en vastgesteld voor het op te stellen MER. Tijdens de procedure wordt ook advies gevraagd aan wettelijke adviseurs en is er een nadrukkelijke rol voor de onafhankelijke Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie MER). Deze commissie heeft als belangrijkste taak de kwaliteit te bewaken van het MER. Verder geeft zij advies over de richtlijnen voor het MER. Na het vaststellen van de richtlijnen wordt met het opstellen van het MER gestart.

Tot en met 24 april 2009 heeft iedereen de gelegenheid om zijn of haar zienswijze m.b.t. de startnotitie kenbaar te maken. Zo kan iedereen in deze fase van de procedure reageren

op de inhoud van de startnotitie, de te onderzoeken alternatieven en de te onderzoeken (milieu-) aspecten. Dit kan schriftelijk, en op deze bijeenkomst ook mondeling en desgewenst ook mondeling na een daartoe met de provincie te maken afspraak. Alle inspraakreacties, ook het verslag van deze bijeenkomst, worden via de provincie voorgelegd aan de Commissie voor de m.e.r.. De Commissie geeft vervolgens haar advies over de richtlijnen aan het bevoegd gezag (Gedeputeerde Staten), die op haar beurt de definitieve richtlijnen vaststelt.

De heer Michels raadt degenen die willen inspreken aan goed kennis te nemen van het initiatief en de gepubliceerde startnotitie MER. Naar aanleiding daarvan kunnen degenen die dat willen hun zienswijzen kenbaar maken. De zienswijzen kunnen enkel betrekking hebben op de voorliggende startnotitie en de op te stellen richtlijnen.

Schriftelijke reacties kunnen tot en met 24 april 2009 worden ingediend bij:

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant

t.a.v. de heer Wilfried Michels

Postbus 90151

5200 MC 's-Hertogenbosch

Toelichting op de startnotitie MER

De heer Frans Dotinga van Arcadis, die in opdracht van het waterschap en de provincie de voorliggende startnotitie MER heeft opgesteld, geeft hierop een toelichting. Allereerst noemt hij het initiatief, te weten voorlopig inrichtingsplan Natte Natuur Parel Westelijke Langstraat voor de inrichting van het natuurgebied Westelijke Langstraat, met oog voor cultuurhistorie. Aanleiding hiervoor was de aanwijzing van het gebied als Natte Natuurparel om verdroging tegen te gaan en de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur. Vervolgens toont hij de kaart met de ontwikkelingsvisie van het plangebied. Voor wat betreft de m.e.r.-procedure verwijst hij naar de inleiding van Wilfried Michels. Hij vertelt dat het in de fase van de startnotitie belangrijk is om aan te geven wat het plangebied is en toont dit op de kaart. Dit plangebied komt nagenoeg overeen met de begrenzing van het Natura2000-gebied. De verschillen tussen deze twee gebieden zijn: Binnenbijster en een deel van het Labbeget. Deze zijn niet opgenomen in het Natura2000-gebied.

De heer Dotinga vertelt dat het voornemen voor de Westelijke Langstraat is de gewenste natuur- en waterdoelen bereiken. Met andere woorden een Natte Natuurparel te realiseren. Hiervoor willen de initiatiefnemers een optimale abiotiek creëren door het verbeteren van het grondwater, oppervlaktewater en de bodemcondities. Verder wil men de diepe kwelstroom versterken, een robuuste natuurlijke waterhuishouding tot stand brengen en het slagenpatroon herstellen. Tot slot worden delen van het gebied verschaald en afgegraven, waardoor er ook verschraling ontstaat. Het voorlopige of voorontwerp-inrichtingsplan met verbeelding is het voorlopige voorkeursalternatief, zoals beschreven in de startnotitie.

Daarnaast worden er in de startnotitie nog enkele andere alternatieven genoemd, die qua maatregelen, ambitie en mate van ingrijpendheid van elkaar verschillen. Wanneer er niets gebeurt zal het gebied toch veranderen. Dit staat bekend als de autonome ontwikkeling.

In de MER zal dit worden beschreven als Nul-alternatief. Vervolgens worden in de startnotitie twee alternatieven genoemd die slechts beperkt in het gebied ingrijpen. Een daarvan richt zich alleen op het afgraven van het plangebied en de ander op het isoleren van het zuidelijk afwateringskanaal. Verder is er een alternatief waarbij wel wordt afgegraven maar alleen tot maximaal 40 cm diepte. Daarnaast is er het eerder genoemde voorlopige voorkeursalternatief en tot slot noemt hij het alternatief waarbij de maximale ambitie voor water en natuur wordt nagestreefd. Dit laatste is alternatief is tevens het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA). Vervolgens laat de heer Dotinga de verschillende maatregelen zien van toepassing op de verschillende alternatieven. Hij gaat hier verder niet in detail op in.

In het kader van Natura2000 is de provincie een beheerplan aan het maken waarvoor ook een MER wordt opgesteld. Het beheerplan beschrijft de instandhoudingsdoelen en het beheer van het gebied voor de komende 6 jaar. Verder zijn er de eisen in opgetekend die worden gesteld aan de functies in en buiten het Natura2000-gebied. Dit betekent voor de MER dat er een alternatief wordt uitgewerkt dat zich alleen richt op de instandhoudingsdoelen. Verder worden in de MER de eisen, die aan de functies worden gesteld, beoordeeld. Tot slot wordt er een passende beoordeling in de MER uitgewerkt. De beoordeling geeft aan of er op een goede manier wordt omgegaan met de instandhoudingsdoelen. Deze doelen heeft de Europese Unie gesteld voor bepaalde habitats en soorten flora en fauna, waarvoor zij het belangrijk acht dat deze worden beschermd en zelfs uitgebreid. Hij noemt voor het gebied van de Westelijke Langstraat als voorbeelden, de zwakgebufferde vennen, kranswierwateren, blauwgrasvelden, meren met krabbescheer en als soorten de grote en kleine modderkruiper.

In de MER wordt ook onderzocht welke effecten de verschillende alternatieven nu precies op het milieu, de natuur en directe omgeving hebben. De referentie daarvoor is het Nul-alternatief (autonome ontwikkeling). De meest relevante effecten zijn die voor de bodem en het water, zowel van het systeem, de maatregelen en uitstraling ervan. Vervolgens worden de effecten op de natuur onderzocht (m.n. natuurwaarden, instandhoudingsdoelen Natura2000) en op de cultuurhistorie en landschap. Ook de effecten op de landbouw, zowel qua omvang, bedrijfsvoering als opbrengst, worden onderzocht.

Verder dient voor elk alternatief dezelfde beoordelingsmethode te worden gehanteerd en is er ook aandacht voor de verschillen tussen alternatieven (scoren, van zeer positief ++ tot zeer negatief - -).

Belangrijkste autonome ontwikkelingen die straks extra aandacht krijgen in de MER zijn:

- Het Glasnatgebied
- De ontwikkeling van landgoed Driessen
- De Haven VII van Waalwijk

Het MER behoort bij alle te nemen besluiten:

- Natura2000 beheerplan: concept te verwachten sept 2009
- planologisch besluit: 2010
- ontgrondingsvergunning: 2010

informatie die ontbreekt: gebiedskennis, uw wensen

- suggesties voor variaties: alternatieven of varianten
- suggesties voor effectbeoordeling: aspecten, methodiek

Provincie bundelt inspraak, o.a. voor MER-Commissie

Vragen & discussie over de m.e.r.-procedure en het initiatief

Mevrouw Van de Broek vraagt zich af wat er nu precies gaat gebeuren. Zij geeft aan dat de bewoners en agrariërs in het gebied al drie jaar lang worden bestookt met allerlei plannen en onderzoeken. Dat worden er steeds meer en het wordt steeds complexer. Zij is van mening dat de overheden dit doen zodat zij uiteindelijk hun plan kunnen doordrukken. Zij vraagt zich dan ook af of de bewoners en agrariërs nog wel wat te vertellen hebben over het gebied waar zij zelf wonen en werken.

De heer Arie Meulepas, programmamanager voor het landelijk gebied in Noord-Brabant, begrijpt de onrust die er leeft bij deze mevrouw wel. Er komen inderdaad nog al wat plannen en verplichte onderzoeken op de mensen af. Waarvan overigens een groot deel door de wet verplicht is. Hij geeft de aanwezigen aan dat er voor de planvorming nog zeker 2 jaar nodig is voordat dit is afgerond. Vervolgens loopt de ontgrondingsprocedure nog door tot en met 2010. Dan moet het bestemmingsplan nog worden aangepast, loopt de grondverwerving en kavelruil door en wordt onderzocht of er belangstelling is voor particulier natuurbeheer in het gebied en hoe kan dat vorm krijgen. Hierdoor hoeft er waarschijnlijk minder grond te worden aangekocht. Verder wordt er op dit moment samen met de Dienst Landelijk Gebied onderzocht of er agrariërs uit het plangebied willen vertrekken door hun grond te ruilen met gronden die buiten het gebied zijn gelegen. Als het traject van de ruilverkaveling en grondverwerving voortvarend verloopt, zal hoogstwaarschijnlijk in 2013 met de inrichting van het gebied kunnen worden gestart. Dient er echter een wettelijk herverkavelingstraject te worden doorlopen, dan verwacht de heer Meulepas dat pas in 2016 met de inrichting kan worden begonnen. De provincie stelt zich ten doel om de gronden zo veel mogelijk op basis van vrijwilligheid te verwerven.

De heer Albert Zijlmans vraagt zich af wat in het MER nu precies wordt onderzocht. Volgens hem wordt toch het traject naar het doel onderzocht en niet het doel. Verder vindt hij dat de ingrepen om een optimaal watersysteem voor de natuur te krijgen aanzienlijk zijn. Hij vraagt zich af hoe de economie hierin past.

De heer Dotinga legt uit dat er in een MER altijd een Meest Milieuvriendelijk Alternatief wordt gedefinieerd en onderzocht. Hierin krijgen de thema's milieu en natuur meer gewicht en wordt er gezocht naar een optimalisatie van die thema's. Nu ligt het voorkeursalternatief vanuit de natuur en het watersysteem bekeken het meest in de lijn van het MMA. Verder laat hij weten dat ook de effecten van de verschillende alternatieven op de economie in het gebied worden onderzocht.

De heer Van Beek is geïnteresseerd in de waterstanden van de afgelopen 2 jaar. Hij vraagt het waterschap of deze openbaar zijn.

De heer Marcel Clewits van het Waterschap Brabantse Delta bevestigt dat de waterstanden gemeten door het waterschap openbaar zijn. Deze waterstanden zijn inmiddels ook in grafieken gezet, en hierover kan iedereen die dat wil bij de hydroloog van het waterschap terecht voor uitleg. Hiervoor kan contact opgenomen worden met het Waterschap Brabantse Delta, regiokantoor 's-Gravenmoer.

De heer Van Beek legt uit dat het voor hem en zijn burens onaanvaardbaar is dat het water stijgt, omdat dan de kelders van de bewoners onderlopen. Vandaar zijn interesse in die waterstanden.

Verder heeft **de heer Van Beek** jaren geleden al begrepen dat in 2008 de schop de grond in zou gaan. Hij vraagt zich af welk jaar de initiatiefnemers nu voor ogen hebben.

De heer Marcel Clewits laat weten hij in een eerder stadium ook al betrokken was bij dit project. Toen was die planning ook daadwerkelijk 2008. Vanwege het feit dat er plannen en verplichte procedures, zoals Natura2000 zijn bijgekomen, die op voorhand niet waren te voorzien, neemt het gehele traject meer tijd in beslag. Er ligt inmiddels wel een voorontwerp-inrichtingsplan, maar met de andere plannen en procedures moet het waterschap toch rekening houden. Ook het beschikbaar komen van gronden is een belangrijke factor.

De heer Rene de Bont spreekt namens het Brabants Particulier Grondbezit.

Hij geeft aan dat zijn organisatie meedenkt en meewerkt aan de realisatie van de EHS. Hij pleit er dan ook voor dat er een goed MER gemaakt wordt. Hij herinnert de initiatiefnemers eraan dat in een eerdere bijeenkomst in november 2008 bestuurder Vos van het waterschap aangaf dat in het MER ook het thema duurzaamheid voorop moet staan. Hij verwoordde dat toen met de 3 P's People, Planet en Profit. Hij pleit ervoor dat deze 3 P's goed in de MER onderzocht worden. Verder vraagt hij de initiatiefnemers ook de cultuurhistorie en het landschap nadrukkelijk te onderzoeken. Hij mist bij de alternatieven die nu zijn besproken de kuubs grond die uit gebied gaat. Tot wil hij graag een nieuw alternatief laten uitwerken. Dit alternatief moet inhouden dat wel de ecologische doelen in het gebied worden gehaald, maar met behoud van de cultuurhistorie van het gebied. Hij geeft mee dat voor zo'n alternatief veel draagvlak is bij de mensen in deze streek. **[Let op bovenstaande formuleringen zijn tevens een inspraakreactie]**

Voor **de heer Frans de Bont** is het onduidelijk of de Natura2000-grenzen nu wel of niet vastliggen. Verder wil hij graag weten of de jaarlijkse beheerkosten van het gebied voor de komende 30 à 40 jaar ook in de MER worden meegenomen.

De heer Dotinga geeft aan dat er een voorlopige begrenzing voor Natura2000 is aangegeven, die nog gewijzigd kan worden.

De heer Ger Duif van de provincie Noord-Brabant voegt hieraan toe dat de minister van LNV een ontwerp-aanwijzingsbesluit voor Natura2000 heeft genomen, de zienswijzen daarover moet het Rijk nog behandelen. Alleen op basis van ecologische gronden kunnen deze grenzen voor dit plangebied nog wijzigen.

De heer Dotinga bevestigt dat ook de jaarlijkse beheerkosten van het gebied in de MER worden meegenomen. Er wordt zowel naar de verwervings-, aanleg- als exploitatiekosten gekeken.

Dit vindt **de heer Frans de Bont** geen bevredigend antwoord op zijn vraag, want hij bedoelde de jaarlijks terugkerende beheer- en onderhoudskosten van het gebied. Hij wil namelijk voorkomen dat het gebied na 10 jaar niet verpaupert, omdat er geen rekening is gehouden met structureel beheer- en onderhoud.

Mevrouw Marina Moons wil graag weten wat verstaan wordt onder de cultuurhistorie voor dit gebied. Zij vraagt of dit gelijk is aan de cultuur-historische waardenkaart van de provincie of gaat het ook om oude bebouwing e.d.

Verder is het voor haar nog niet duidelijk of het waterpeil nu omhoog of omlaag gaat of juist gelijk blijft. Tot slot constateert zij op de kaart dat in het midden van het plangebied moeras is bedacht. Zij vraagt of dat de enige plek is waar moeras komt of dat daar ook alternatieven voor zijn.

De heer Maarten Balk van het waterschap legt uit dat de waterpeilwijziging per deelgebied verschillend zal zijn. In sommige deelgebieden gaat het waterpeil omhoog met die beperking dat de overlast daar niet mag toenemen. Dit is een van de uitgangspunten van het plan. Met andere woorden dat wanneer waterpeilstijgingen leiden tot overlast het waterschap maatregelen neemt om die overlast weg te nemen. Dat kunnen maatregelen zijn bij de bron tot en met maatregelen op perceelsniveau. Binnenkort wordt er een nulmeting gedaan die als uitgangspunt zal dienen voor de inrichting in de toekomst.

Een meneer uit de zaal vraagt of iedereen daar bericht van krijgt.

De heer Maarten Balk laat weten dat iedereen die bezocht wordt daar bericht van krijgt.

Mevrouw Joyce Scheidemans van de provincie Noord-Brabant laat weten dat er midden in het plangebied een woning ligt en hier geldt een uitzonderingssituatie voor. De initiatiefnemers zullen hierover met de bewoners in contact treden.

De heer Dotinga licht toe dat wel degelijk de historische waardenkaart van de provincie ter hand wordt genomen, maar naast de landschappelijke waarden wordt ook zeker naar de specifieke elementen gekeken.

Een mevrouw uit de zaal vraagt zich af waar de mens past binnen de plannen en of de mens straks nog in ieder geval in het gebied kan.

De heer Dotinga bij het bestuderen van de effecten van de verschillende alternatieven worden onder meer het recreatief medegebruik en het woon- en leefmilieu meegenomen. Er is dus plaats voor de mens in dit onderzoek en plan.

Mevrouw Gerda de Vries constateert dat er nu al waterschades zijn. Zij wil weten wat er gebeurt bij een wijziging van het waterpeil waarbij zeker schades zullen worden geconstateerd.

De heer Maarten Balk licht toe dat de huidige situatie niet mag verslechteren. Blijkt dat de waterstanden nu al te hoog zijn, dan is dat feitelijk het uitgangspunt. Hiervoor moet echter eerst worden bekeken of deze waterstanden wel acceptabel zijn. Het voordeel van de Nulmeting die binnenkort wordt gedaan, is dat het waterschap een goed beeld krijgt van de gehele situatie. Wanneer daarbinnen percelen nat zijn, is dat de uitgangssituatie.

De heer Ten Bosch wil graag weten of er in de MER rekening wordt gehouden met de effecten op de kleinschalige flora en fauna, zoals de IJsvogel. Verder vraagt hij zich af of de vragen en zienswijzen die hij op de startnotitie kan indienen straks ook op het definitieve MER kunnen worden ingebracht of behoren dat andere te zijn.

Tot slot wil hij de verdroging en de vernatting die in de startnotitie wordt genoemd explicieter in de MER zien uitgewerkt. [\[inspraakreactie\]](#)

Voorzitter Derks beschouwt de laatste vraag van de heer Ten Bosch als een inspraakreactie.

De heer Dotinga geeft aan dat in de MER ook aandacht wordt besteed aan de kleinschalige flora en fauna. Hij verwijst naar de website www.westelijkelangstraat.nl waar iedereen de gehele startnotitie kan nalezen.

De heer Wilfried Michels legt uit dat de inspraak voor de startnotitie vooral gaat om wat de heer Ten Bosch en alle andere belanghebbenden graag in de MER onderzocht zien, terwijl de inspraakreacties over het MER vooral behoren te gaan over de uiteindelijke inhoud. Dat zullen dan dus ook andere vragen en zienswijzen zijn.

De heer Van Heeswijk vertelt dat er tegen het plangebied een groot recreatiepark met een plas ligt. Hij vraagt zich af wat er met de kruipruimtes van de huizen in het park gaat gebeuren als het waterpeil gaat stijgen.

De heer Maarten Balk geeft aan dat het hier de recreatieplas De Sprankelaar betreft. Voor wat betreft het waterpeil van die plas bekijkt het waterschap de huidige situatie en mogelijkheden voor de toekomst. Hij geeft aan dat er ook overleg is met de eigenaar van het park. Het waterschap heeft ook oog voor de mogelijke relatie van het waterpeil op het peil bij de woningen aan de winterdijk. De situatie in de Sprankelaar staat hydrologisch deels los van de ontwikkelingen in de Westelijke Langstraat. Het watersysteem daar is in feite een eigen systeem binnen een systeem.

De heer Wim Spierings las onlangs een artikel in de waterspecial 2009 van het Brabant Magazine waarin gedeputeerde Onno Hoes de opmerking maakt dat in overleg met de reconstructie en gebiedscommissie juist het 1^e perceel onteigend kan worden. Hij wil graag van de heer Meulepas weten hoe deze opmerking moet worden uitgelegd. Of wellicht kan de heer Bakker van de gebiedscommissie hier iets over zeggen.

Voor wat betreft de startnotitie vindt hij dat er geen rekening wordt gehouden met de gevolgen van deze plannen voor de landbouw.

Verder vindt hij het vreemd dat de ingehuurd adviseurs zowel voor de initiatiefnemers als voor het bevoegd gezag werken en beide voor het bureau Arcadis werken. Hij vraagt of dat kan worden uitgelegd.

In de startnotitie wordt nog steeds gesproken over het bestemmingsplan, terwijl het hier gaat over een inpassingsplan en WILG. Verder heeft hij begrepen dat in de gehele procedure ook een knip heeft plaatsgevonden. Hij wil graag uitgelegd krijgen hoe dit nu precies zit.

De heer Meulepas gaat in op wat de heer Onno Hoes waarschijnlijk bedoeld zal hebben. Hij weet dat onteigening een zeer gevoelig onderwerp is. Hij vertelt dat er in Noord-Brabant natuurgebieden in ontwikkeling zijn waarbij de inrichting vastzit op een of twee eigenaren die niet vrijwillig willen verkopen of ruilen. Hierdoor stagneert niet alleen de inrichting, maar ook de ontwikkeling van de eigenaren die wel bereidwillig zijn. Onteigening is in dit soort gebieden dan nog de enige manier om het proces vlot te trekken. Haaks hierop bestaat de gedachte dat om voor gebieden waar de kavelruil of grondverwerving nauwelijks op gang komt of geheel op slot zit juist met onteigening of uitplaatsen te beginnen om ruimte te maken voor het ruilproces en voor anderen. Anders kunnen de natuurdoelen nooit worden gerealiseerd. De heer Meulepas is van mening dat de opmerking van Onno Hoes niet van toepassing is op gebieden waar de eigenaren een zekere mate van bereidwilligheid hebben om hun gronden te ruilen of verkopen. Tegelijkertijd zegt hij ook dat het realiseren van de EHS wel gewoon door moet gaan en het de initiatiefnemers ernst is. Uiteraard niet ten koste van alles.

De heer Dotinga benadrukt dat de interne controle binnen Arcadis niet anders is dan die bij andere bureaus. Er is altijd iemand binnen Arcadis die de kwaliteitscontrole doet en iemand anders die de plannen opstelt. Bovendien staat op ieder rapport de opdrachtgever en de opsteller vermeld. Voor de Westelijke Langstraat is er ook nog een begeleidingscommissie in het leven geroepen. Kortom alle rapporten zijn aan de nodige kwaliteitscontroles onderhevig en hiermee is ook de onafhankelijkheid gewaarborgd.

De heer Maarten Verhagen vraagt de initiatiefnemers en het bevoegd gezag of er nog wel plaats is voor de agrariërs in het plangebied.

Mevrouw Joyce Scheidemans legt uit dat het gehele plangebied is aangewezen als EHS en Natte Natuurparel. Dit betekent dat er in principe geen plaats is voor reguliere agrarische bedrijven. Op het moment dat agrarische bedrijven een rol willen spelen in het particulier natuurbeheer kunnen er nog gronden van agrarische bedrijven in de EHS blijven.

Voor een reguliere agrarische grondgebonden bedrijfsvoering zal geen ruimte zijn binnen de EHS en zal dit elders moeten plaatsvinden.

De heer Uittenhout wil graag weten wat er met de Koesteeg gebeurt. Hij kan het niet terugvinden in de stukken.

Mevrouw Basten van de gemeente Waalwijk laat weten dat het verdwijnen van de Koesteeg geen onderdeel uitmaakt van dit plan, maar al in het bestemmingsplan landgoed Driessen is vastgelegd. Bij de ontwikkeling van landgoed Driessen is een regeling opgenomen over natuurcompensatie en in het kader hiervan is besloten dat de Koesteeg zal verdwijnen.

Nagekomen informatie gemeente Waalwijk:

Het is op dit moment nog niet duidelijk wanneer de verkeerstellingen worden uitgevoerd.

De komende maanden wordt er wel een onderzoek uitgevoerd naar de verkeersstructuur rondom Landgoed Driessen. Hierbij wordt vooral gekeken naar welke gevolgen eventuele autodoorsteken tussen Landgoed Driessen en Sprang zouden hebben voor zaken als verkeersveiligheid, geluidhinder en luchtkwaliteit. De gemeente Waalwijk wil wachten op de resultaten van dit onderzoek voordat andere zaken rondom de verkeersstructuur, zoals de Koestee, worden onderzocht.

De heer Hoefnagel wil graag weten hoeveel grond er tot nu toe al door de provincie is aangekocht. Verder vraagt hij of de onderzoekers allemaal theoretici zijn of zijn er ook mensen uit de praktijk bij betrokken.

Mevrouw Joyce Scheidemans laat weten dat de grondverwerving wordt gedaan door DLG. Binnenkort zal bij de provincie bekend worden hoeveel grond er al is aangekocht.

Iemand uit de zaal stelt voor om te laten uitzoeken wat de stand van zaken is m.b.t. de grondverwerving op 6 april en dit vervolgens in het verslag te laten opnemen.

Nagekomen informatie provincie Noord-Brabant:

Inmiddels is bekend dat er al 8 koopcontracten bij de notaris zijn gepasseerd.

Voorzitter Derks laat weten dat er zowel mensen vanuit de theorie als uit de praktijk bij dit proces zijn betrokken. Hij wijst de heer Hoefnagel erop dat hier achter de tafel al drie heren uit de praktijk aanwezig zijn.

Mevrouw Van de Broek wil graag weten in welke mate de provincie en het waterschap rekening houdt met de mensen in het gebied. Zij geeft aan dat zij en haar medebewoners al 10 jaar in onzekerheid leven over wat er nu precies in hun directe leefomgeving gaat gebeuren.

Voorzitter Derks wijst mevrouw Van de Broek op het antwoord dat al eerder door de heer Meulepas is gegeven.

De heer Breedveld weet dat 25 jaar geleden het waterpeil juist naar beneden moest en nu begrijpt hij dat het weer omhoog moet. Hij wil graag weten waarom. Verder is hij het er niet mee eens dat er goede landbouwgrond uit het gebied verloren gaat.

Voorzitter Derks beschouwt de opmerking van de heer Breedveld: 'dat hij het er niet mee eens dat er goede landbouwgrond uit het gebied verloren gaat', als **een inspraakreactie**.

Mevrouw Uittenhout vraagt zich af of er ook onderzoek wordt gedaan naar de stand van de bomen en of dit dan mee wordt genomen in de beoordeling.

De heer Maarten Balk vertelt dat er een uitgebreide inventarisatie is gedaan naar voornamelijk alle Elzensingels in het gebied. Daarbij is het aantal, de leeftijd, levensvatbaarheid en de waarde van de bomen onderzocht. Deze inventarisatie wordt ook als input gebruikt voor de verdere uitwerking voor het definitief ontwerp van het gebied. De heer Balk nodigt iedereen die nog solitaire bijzondere bomen weet die mogelijk verloren dreigen te gaan bij een herinrichting van het gebied te melden bij het waterschap.

Iemand uit de zaal vraagt of ook de bomenlanen, zoals die van het landgoed Zuiderwijn zijn meegenomen in de inventarisatie. **De heer Balk** bevestigt dat ook deze bomenlanen zowel in de MER als bij de uitwerking van de inrichting wordt meegenomen. **Iemand anders uit de zaal** vraagt of er ook iemand van het IVN aanwezig is, want die hebben de inventarisatie uitgevoerd en kunnen dus precies vertellen wat wel en niet is onderzocht.

De heer Hoefnagel wil weten hoe graag en hoe snel de provincie grond wil aankopen. Hij heeft zelfs al meerdere malen aangegeven zijn grond te willen verkopen. Er zijn zelfs mensen komen taxeren, maar daarna heeft de heer Hoefnagel niets meer gehoord. Hij wil hier graag duidelijkheid over. Verder geeft hij aan dat de provincie zelf heeft gezegd dat er in de buitenpolder niet gebouwd mag worden.

Voorzitter Derks laat weten dat de provincie graag grond wil aankopen en stelt voor dat iemand van de provincie nog deze bijeenkomst met hem in contact treedt.

De heer Spierings begrijpt dat er nu een inpassingsplan in het kader van de WILG wordt voorbereid, terwijl er in de stukken wordt gesproken over een aanpassing van het bestemmingsplan voor het buitengebied. Hij wil graag weten wat de reden is van die wisseling.

De heer Meulepas legt uit dat het zinvol kan zijn voor de ontwikkeling van het plangebied om een ruilproces op te starten met de agrariërs die daar grond in eigendom hebben, maar ook in de gebieden daaronder en daarboven. Wanneer de kavelstructuur zich daarvoor dan ook leent, is het gebruikelijk om, al dan niet vrijwillig, een WILG-traject in te zetten. Gaat het veel meer om een sectoraal plan voor het realiseren van water en natuur dan ligt het veel meer voor de hand om op basis van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) een aanpassing van het bestemmingsplan door te voeren. Bovendien geeft de Wro de mogelijkheid voor een provinciaal inpassingsplan als de gemeente zelf geen aanpassing van het bestemmingsplan wil of kan maken.

Hiermee sluit **voorzitter Derks** het informatieve gedeelte.

- PAUZE -

INGEBRACHTE MONDELINGE INSPRAAKREACTIES

Voorzitter de heer Derks stelt eenieder formeel in de gelegenheid om zienswijzen in te dienen naar aanleiding van de startnotitie voor het MER. Hij constateert dat er acht mensen een mondelinge zienswijze willen inbrengen. Als eerste geeft hij het woord aan de mevrouw Moons:

Inspiraakreactie 1:

Mevrouw Marina Moons woonachtig aan Kruisvaart 2 is verbijstert over het feit dat er in het inrichtingsplan een rood kruis staat door een monumentaal pand van meer dan 100 jaar oud. Zij geeft aan hier schriftelijk uitgebreider op terug te komen.

Inspraakreactie 2:

De heer Albert Zijlmans uit Waspik begrijpt dat er in de startnotitie wordt uitgegaan van de hoogste ambitie qua natuurdoeltypen, dan leest hij als alternatief maximaal natuur en water. Naar zijn mening is dit geen alternatief. Hij pleit ervoor ook een alternatief minimale ambitie water en natuur op te nemen.

Hij leest in de startnotitie de associatie in het gebied bloemrijk grasland of vochtig schraal grasland voor te laten komen. Hij pleit als alternatief voor meer bloemrijk grasland.

Inspraakreactie 3:

Mevrouw Uittenhout ziet graag in het MER naast de Elzensingels dat ook de solitaire bomen worden onderzocht.

Inspraakreactie 4:

De heer Uittenhout laat weten dat na mevrouw Basten in de pauze te hebben gesproken het toch niet zo zeker is dat de Koesteeg gaat verdwijnen. Daarom wil hij graag dat in het MER en het inrichtingsplan er ook rekening mee wordt gehouden dat de Koesteeg blijft.

Inspraakreactie 5:

De heer Wim Spierings mist in de opzet van de startnotitie voor het MER de effecten van de plannen op de veehouderij. Met name de afname van de veestapel, de verandering in opbrengst binnen de bedrijven en de technische investeringen die moeten worden genomen. Verder is de exploitatie en de ontwikkeling van de veehouderij totaal niet meegenomen in het onderzoek. Hij mist elke oplossing die mogelijk kan bijdragen aan de structuurverbetering van de veehouderij.

Inspraakreactie 6:

De heer René de Bont (op eigen titel) geeft aan dat in het voorlopige inrichtingsplan het inpakken van het kanaal wordt meegenomen. Dit is volgens hem een geheel nieuwe techniek voor Nederland en misschien wel wereldwijd. Hij wil graag in het plan en het MER zien opgenomen om op een deel van het traject deze techniek voor meerdere jaren (minimaal 5 jaar) uit te testen. Pas wanneer de effecten hiervan duidelijk zijn het al dan niet door te voeren voor het gehele traject.

Verder verwijst hij naar het beoordelingskader op pagina 29. Hij wil dit beoordelingskader graag uitgebreid zien met monumentale gebouwen, landschap en een koe in de wei. Hij wil graag de alternatieven getoetst willen zien op deze onderdelen.

Inspraakreactie 7:

De heer Frans de Bont als voorzitter van de agrarische natuurvereniging wil graag dat de structurele jaarlijkse beheerskosten van het gebied beter inzichtelijk te maken in de MER. Hij stelt voor om een financiële reservering te maken voor de komende 30 à 40 jaar om het gebied goed te kunnen beheren.

Inspraakreactie 8:

De heer Maarten Verhagen wil graag weten of er in de Buitenpolder nu wel of niet gebouwd mag worden.

Inspraakreactie 9:

De heer Rene de Bont namens het Brabants Particulier Grondbezit.:

Zie tekst onder “vragen en discussie”

Inspraakreactie 10:

De heer Ten Bosch: Zie tekst onder “vragen en discussie”

Inspraakreactie 11:

De heer Breedveld: Zie tekst onder “vragen en discussie”

SLUITING

Mevrouw Dielissen van het waterschap constateert dat het gehele proces voor de herinrichting van de Westelijke Langstraat lang duurt. Er zijn ook veel percelen, bewoners en ondernemers bij betrokken. Dit kost veel tijd omdat allemaal in goede banen te leiden. Zij begrijpt dat dit tot onvrede kan leiden. Het waterschap en de provincie werken hier zo hard mogelijk aan. Hier staat echter wel tegenover dat alles ook zorgvuldig moet gebeuren. Wel spreekt zij haar dank uit voor al het geduld en de medewerking die er tot nu toe is geweest vanuit de bewoners en agrariërs in het gebied. Verder streeft het waterschap ernaar als er straks op perceelsniveau met de inrichting moet worden begonnen samen met de betreffende bewoners goede afspraken en regelingen te treffen. Zij geeft nog mee dat de aanwezigen in het vervolg van het proces met name Louis van der Kalle zullen ontmoeten, omdat hij dit project als verantwoordelijk bestuurder in zijn portefeuille heeft. Tot slot nodigt zij iedereen die in de loop van het gehele proces vragen of suggesties heeft contact op te nemen met het waterschap.

Namens voorzitter de heer Derks bedankt mevrouw Dielissen de inleiders voor hun presentaties en uitleg en alle aanwezigen voor hun komst en inbreng. Tot slot wenst zij iedereen wel thuis en sluit daarmee deze informatie- en inspraakbijeenkomst.